

**vipavski
glas**

letnik XXIX Julij 2013/št. 105

Mladostni spomini

O dragi prag domače hiše,
govori in ponovi mi nasvete,
ki jih je meni mama govorila,
ko prvič sem odšla od doma!
Naj iz srca nikdar se ne izbriše,
kako me prvič v svet je odslovila.

»Ogibaj se poti nevarnih,«
je rekla, »vedi, teh je polno za mladino;
posebno zate, ki si lepa, a uboga.
Pa vrni se nam dobra in ljubeča,
ne zabi na svoj skromni dom,
če kdaj te najde sreča!«
Poljubila sem jo v odgovor in prosila:
»O mama, mama, ti pa zame boš molila.«

Vrnitve blažen dan, kako sem te pričakovala!
Ko vstal si z zarjo, je duša v meni vztrepetala;
kot ptici, ki dviguje krila,
ko v rojstni kraj jo vleče želje sila.

Zazrla – končno! – sem domače znane griče.
Z nestrpnostjo oči so merile daljavo.
Le hiti vlak navzgor, navzgor!
– Potem pa ravno skoz dobrovo
in ustavi se, kjer beli se križišče;
tam starih hišic zreš prgišče.

Ukroti se, o duša! Že trkam
na hišne duri, prva čuje mama,
da vrača hči se, ker po svetu
čutila se preveč je sama.

Že v hiši moje ime odmeva
in sestic, bratov roj hiti v objem,
s poljubi me odeva.
V radosti rdeva moje lice blede
in srce polni nova tajna sila,
vsa sladka, omamljiva, čudepolna,
ki se izraziti ne da z besedo.

Tea Breščak

»U leti stirni neima obeden nezh tale«

Goče s Strmca

V turističnih publikacijah beremo, da so Goče najlepša vipavska vas. Domačini nas takoj popravijo: bila je, pa ni več. Pravzaprav se je že leta 1889 vaškemu učitelju zapisalo, da je vas samo »mična«, medtem ko je Vipavsko dolino označil za »divno«. Od takrat je marsikaj šlo na slabše. Goče so namreč spomeniško zaščiteni, kar pa je priznanje in prekletstvo hkrati. Prebivalci so zato v svojih željah omejeni, gradbeni posegi pa so neskončno dragi. Mnogi krajani se odseljujejo in si postavljajo domove po drugih vipavskih krajih. Ali pa vztrajajo v zasilnih prostorih, dokler se dom ne razsuje in si smejo zgraditi novega. Pravijo, da je okoli 30 hiš praznih, nekatere pa služijo samo še za vikend. Vendar so bile Goče za umetnostnega zgodovinarja in etnologa dr. Ivana Sedeja že od nekdaj nekaj posebnega. V kamen prelite lesene oblike iz drugih slovenskih dežel, spoj severnjaškega in mediteranskega likovnega oblikovanja, kamnite in korčne strehe, ambiciozno

oblikovani okenski in vratni okvirji, portali s posnetimi robovi poznogotskih oblik, kamnite balkonske konzole in plošče, masivni kamniti stavbni členi. Tudi krasili so predvsem kamen. Kolikor so morali uporabiti les, so ga v skromnejših oblikah. Vratna krila so največkrat preprosta, stropne grede pogosto neenakomerno debele ali celo skrivenčene. Tipičen zgled goškega stavbarstva je Šuštarjeva hiša zraven imenitnega portala, ki vodi na utesnjeni prostor okrog cerkve. Lahko da je bila nekoč mežnarija, cerkvena kašča ali tudi samo stanovanjska hiša. Zaradi dvolastništva so fasadni stavbni členi podvojeni. Stopnišči pred njenim pročeljem sta videti kakor del

Šuštarjeva hiša

Suštarjeva hiša: portal v nadstropju

naslovi, imena in embleme enot, katerim so pripadali, vse navadnih čačk, s katerimi so si krajšali čas. Risbe je, seveda, čas že precej zabrisal.

Najstarejša vklesana letnica, ki jo najdemo v vasi, je 1559. Najdemo jo pri Curkovih, na hišni številki 42, in sicer na nekdanji portalni prekladi, kasneje vzdani visoko v pročelju gospodarskega poslopja – hleva. Nad letnico je brati tudi zagonetne kratice S M P O, ki se ponavljajo še na nekaterih starinskih kamnih v okoliških vaseh. Še starejšega izvora je domnevno bila Atilova glava ali glava rimskega cesarja Nerona, ki je bila vzdana v starem zidu pri Brjaških, hišna številka 57, vendar jo je z Goč odnesel ljubitelj starin. Leta 1958 so jo fotografirali sodelavci Slovenskega etnografskega muzeja, ki so jo krstili za Atilovo, morda zato, ker se podoba hunskega kralja Atila na Krasu in v Istri večkrat pojavlja in ker ima goška upodobitev, kljub rimski frizuri, brado po hunski modi.

Neronova ali Atilova glava

Najstarejša goška letnica

muzejskega lapidarija. Vsaka stopnica je mojstrovina zase, iz enega kosa izklesana balkonska plošča je podvig, gotski portal v nadstropju, ki se odpira na *gank*, pa biser kamnoseškega mojstrstva. Izdelek, ki bi bolj spadal v grad kot v kmečko hišo. Stavba je bila kasneje utilitarno spremenjena v hlev in senik. Za drugi *gank* zato niso več naročili plošče pri kamnoseku, pač pa so zanj uporabili odslužen pokrov grobnice. Po latinskem napisu sodeč, je bil pokojnik spoštovan duhovnik, ki je umrl 1. novembra, domnevno leta 1713. Med manevri avstroogrske vojske leta 1896 je bila v levem seniku ambulanta, hospitalizirani vojaki pa so za sabo pustili pravo galerijo svojih likovnih izdelkov: preproste in naivne portrete, bolj prepoznavne po uniformah kot po obličjih, svoje podpise z

Goška posebnost so tudi številni vodnjaki z izvorno vodo. Ker okoli vasi ni obsežnih višin, domnevajo, da gre za arteške studence, ki jih napajajo vode z Nanosa. Gradnja vodnjakov je bila draga, zato je zanje neredko združilo delo in denar več gospodarjev. Ob sušah so sosedje, ki so skušali krasti vodo, ljubosumno odganjali. Zato je pri Bedgarjevih, danes se reče pri Požarjevih, nekdanji gospodar Jožef Vidrih, ki je dal *štirno* pred hišo narediti na svoje stroške, na njen obod vzdal ploščo z naslednjim oznanilom:

ULETI STIRNI
NEIMA•OBEDEN NEZH
TALE KOKER SAM IOSEF
Vidrich on je sam sa=
NIO SPENDOU 600 FL MI
OD 1817 SAZHETA 1827
KONPLENA TA 28 Mai

Kratika FL pomeni florinte oz. goldinarje, »KONPLENA« pa »končana«. Jožef je imel pri kopanju in zidanju *štirne*, ki je trajalo kar deset let, srečo, da je v globini 16 metrov zadel na izvir. Dosežkov svojega dela pa se ni mogel dolgo veseliti, saj je že istega leta umrl. O njem vemo še, da je bil rojen leta

Pil pri stavbi krajevne skupnosti

Prizor z Veronikinim prtom

1771, njegovi ženi pa je bilo ime Terezija. Hiša je kasneje prešla v last Požarjevih. Ko je obod vodnjaka začel razpadati, so ga odstranili, ploščo z zanimivim napisom pa so vzdali v hišno fasado. Izvir v zdaj zakritem vodnjaku je še vedno aktiven, vodnjak pa je že začel puščati.

Severozahodnemu delu vasi so pravili Grofovo. Franciscejski kataster iz dvajsetih let 19. stoletja nam kaže obsežno stavbo z razgibanim pročeljem in velikim vrtom, obdano z več manjšimi objekti. Ta stavbni kompleks izhaja iz 17. stoletja. Od njegovih

gospodarjev je bil najbolj znan Franc Živic, ki se je verjetno rodil okoli leta 1656, umrl pa leta 1710 ali 1711. V matičnih knjigah je vpisan kot *Franciscus Schiuiž*. S soprogo Ano sta bila priljubljena botra goških otrok. Velja tudi za naročnika znamenitih goških *pilov*, ki so spet goška posebnost. Gre za kamnita oltarna znamenja na prostem, ki imajo v nastavkih reliefe s prizori iz Pasijona. Postavljali so jih v letih 1692–1693, na donatorja pa opozarjata inicialki F. S. na *pilu*, ki stoji zraven domačije Kodretovih. Relievi so zaradi zoba časa že zelo poškodovani. Prvo znamenje pri Kodretovih prikazuje Kristusa na Oljski gori, drugo, nasproti prostorov krajevne skupnosti, Bičanje, tretje, pri šoli, Kronanje s trnjem, zadnje ob pokopališkem zidu pa vsebuje prizor Veronika pod Kristusu potni prt.

Vnuka omenjenega Franca Živca Janez in Franc Ksaver sta bila 21. septembra leta 1754 poplemenitena s priimkom Schiwiž von Schiwižhoffen. Ni znano zaradi kakšnih zaslug, do plemiškega naslova se je tedaj dalo priti tudi z večjim vplačilom v cesarsko blagajno. Gospodar goške posesti je postal Franc Ksaver s soprogo Marijo Terezijo pl. Benigni iz Müldenberga. Leta 1766 se jima je kot prvi otrok rodila hči Marija Elizabeta. Imela je zelo gosposka botra, grofa Guida Cobenzla iz Lož in grofico Karolino Edling iz Ajdovščine. Zakoncema

Nekdanja vaška graščina

Župnijska cerkev: notranjost

se je kasneje rodilo še 16 otrok, vendar so trije umrli že v prvih dneh po rojstvu, sedem drugih pa do desetega leta starosti. Družina se je kasneje odselila v Šentvid, današnji Podnanos. Franc Ksaver je umrl leta 1822 v starosti 82 let, rod pa je nadaljeval sin Jožef, poročen z Marijo pl. Wogau. Gradič, v katerem sta živela z otroki, domačini poznajo pod imenom »Živcov grad«. Rodbina se je kasneje razširila. Eden izmed kasnejših Ludvikov je leta 1905 v Gorici izdal knjigo z naslovom *Plemstvo v matičnih listinah dežele Kranjske* v nemščini, ki je dragocen pripomoček za zgodovinarje in rodoslovce. Že leto prej je podobno gradivo z izpisi iz matičnih knjig obelodanil za Goriško. Po drugi svetovni vojni so se Schiwizhoffni odselili v Avstrijo. Njihova goška domačija, ki je sedaj večidel v lasti Alojzija in Genovefe Ferjančič, ima sedaj hišno ime pri Jamškovi. Obnovljena je le deloma, zahteve spomeniškega varstva so bile namreč prevelike. Samo velikih kamnitih portonov je bilo v »grofiji« kar pet.

F. Staundinger: sv. Andrej

Ogleda vredna je, seveda, zlasti goška župnijska cerkev, posvečena sv. Andreju. Bogato, kakršna je, bi prej pričakovali v kakšnem mestu kot na vasi. Vaške domačije jo oklepajo z vseh strani kot dvoje skrbnih rok. Z njimi je praktično obzidana, k njej vodijo le trije razmeroma ozki vhodi. Glavni je oblikovan kot velik portal z odprtim trikotnim zatrepom, drugi je obdan s pilastroma, na katerih stojita obeliska. Kdaj je cerkev nastala, ni znano, prvič pa se omenja leta 1376. Maja leta 1440 jo je ponovno posvetil oglejski generalni vikar,

Križani iz prvotne cerkve

Domnevno V. Metzinger: sv. Peter

škof Martin iz istrskega Pićna. Vzrok je lahko bila prezidava stavbe ali njeno oskrunjenje zaradi ropa ali krvnega delikta. V letih 1625 do 1630 so jo prezidali in povečali. Krasili in opremljali so jo še v 18. in 19. stoletju. Stropne freske je leta 1759 naslikal goriški slikar Michael Lichtenreit, rojen v Passauu na Bavarskem. Upodobil je poveličanje sv. Andreja v spremstvu svetniških kolegov Urha in Lenarta, Marijino Vnebovzetje in božjega gasilca sv. Florjana

Strop: Poveličevanje sv. Andreja

z dvema svetnicama, menda Marijo Magdaleno in Marjeto Kortonsko. Oltarji iz rdečkastega in belega marmorja in z belimi kamnitimi skulpturami so delo znane delavnice v Gorici. Za veliki oltar je zapisano, da je delo Pasquala Lazzarinija ali Nicolaja Pacassija, vendar gre konec koncev za isto delavnico. Pasquale je bil namreč Nicolajev zet in je nasledil njegovo obrt. Sliko sv. Andreja v velikem oltarju je leta 1862 izdelal pri nas manj pogosten Friderik Staundinger, učenec slovečega dunajskega slikarja Josepha von Führicha, podobi sv. Urha in sv. Lenarta v stranskih oltarjih pa Simon Ogrin z Vrhniko. Kamnita kipa ob glavnem oltarju, kot običajno, predstavljata sv. Petra in Pavla. Od meča je slednjemu ostal samo še ročaj. Jezusov kip ob slavoločni steni je oblikoval ljubljanski kipar Ivan Pengov, sv. Terezijo ob stopnicah na kor pa med obema

Desni oltar: sv. Lenart Simona Ogrina

vojnoma Goričan Clemente Constantino del Neri. Naredil je tudi motive za cerkvena bandera. Kot samouka ga umetnostni zgodovinarji spregledujejo, vendar je v svojem dolgem življenju poslikal kar sto primorskih cerkva. Privlačni križev pot je leta 1853 stoletju nastal v kranjski delavnici Franca Bizjaka, ki se je podpisoval kot Wissiak, največji likovna dragocenost pa po mnenju nekaterih umetnostnih zgodovinarjev visi v kapeli Materie Božje. Gre za potemnelo platno s sv. Petrom, ki ga je poslikal cenjeni Valentin Metzinger. Pravzaprav se to domneva, saj vtis ni posebno prepričljiv. Nekateri detajli v cerkvi so že prav zgodovinski. Na primer rezbarjene klopi, stenska kustodija iz leta 1593, avstrijski cesarski orel na arkadah pevskega kora, ostanki gotskih poslikav iz 15. stoletja na levi steni v kotu pri vhodu ter rustikalne gotske plastike, vzdane v fasadah prezbiterja, ki so nekoč krasile notranjščino prvotne cerkvene stavbe.

Cerkev se ponaša tudi s 400 let staro, obnovljeno monštranco, ki so jo leta 1890 ukradli. Po 37 letih so jo našli pastirji, zakopano na nekem travniku. Bila je razbita na štiri kose, manjkala je samo lunica za hostijo, ki pa so jo odkrili malo kasneje ob skali, na kateri so tatovi monštranco razlomili. Zakopana je ostala, ker jim je ni uspelo prodati. Takratna

F. Bizjak: prizor Križevega pota

policija se je ob najdbi izkazala in kmalu aretirala vse tri storilce. Kolovodja je bil neki možak iz Podgrada, sodelovala pa sta dva domačina s Slapa.

Korne arkade: cesarski orel

Stalnega duhovnika so Goče dobile šele leta 1608. Še leta 1723 je bila vas le kaplanija. Kaplan Jurij Žvanut z Goč je namreč 12. julija tistega leta zaprosil višje cerkvene oblasti za »pravico odvezati od krivoverstva nekega luteranskega vojaka, kakšnih je bilo ondi polno nastanjenih«. Ni znano, ali je dovoljenje dobil, je pa s svojim dopisom povzročil nekaj težav slovenskim imenoslovcem. Ime kraja je namreč zapisal kot »Hotsche«. Leta 1773 se Goče omenjajo kot kuracija, v župnijo pa so bile povzdignjene šele v začetku prve svetovne vojne.

Cenjene arhitekturne stvaritve v vasi so tudi velbane vinske leti. Ohranjenih jih je še šestdeset. Se pred 25 leti so kmetje tu pridelovali 54 sort grozdja. Danes je njihovo število precej manjše. Najpogostejše bele

Poslopja bivšega posestva Habetovih

Rozina Ferjančič s prvim možem Francem Habetom

besede »goccia«, kaplja. Zanj da je bil zaslužen neznan vinski trgovec, ki je leta 1855 med epidemijo kuge na Gočah zbolel in umrl. Pred smrtjo je menda ljudi prosil: »Rad bi samo še kapljo, kapljo tega vina!« Ker je bilo ime Goče pisno omenjeno že leta 1440, posredno pa že v 14. stoletju, je gotovo pri tej zgodbi šlo le za vinsko propagando.

Morda ji je botroval celo največji vaški vinar Štefan Habe, rojen leta 1823. Bil je doma iz Šentvida in se je na Goče priženil. S trgovsko žilico in premetenim posojanjem denarja je svojo posest povečal na 113 hektarov, na leto pa je pridelal po 60 do 70 hektolitrov vina. Njegov pikolit so pili celo na cesarskem dvoru. Zanj so natrgano grozdje razprostrli po policah v zaprtih prostorih in ga predelali šele, ko se je posušilo. Pri hiši so imeli Habetovi šest stalnih poslov, v delovniku pa je zanje delalo še po 15 do 20 najetih delavcev na dan. Sam je razpolagal s šestimi vpregami, občasno pa je najemal tudi do deset furmanov. Da bi vinski nakupovalci

hišo lažje našli, se je na njeni fasadi šopirila velika črka H. Štefan je seveda tudi kupoval. Na primer cele vozove suhe robe, ki so jo na Vipavsko vozili Ribničani. Pravili so, da ima pri hiši toliko denarja, da bi ga lahko z žlico jedli. Imel je velike načrte s sinom Francem, ki pa se niso uresničili. Ta je sicer doštudiral agronomijo, za gospodarstvenika pa ni imel potrebne nadarjenosti. Dolgo se je upiral poroki, nazadnje pa so ga le oženili z 28 let mlajšo Rozino Ferjančič iz goške »grofije«, vendar je zakon ostal brez potomstva. Včasih se je iz sebe tudi sam ponorčeval, rekoč, da se v vsakem gnezdu najde med jajci tudi kakšen klopotec. Krajani pa so si ga zapomnili le kot dobrega človeka. Umrl je leta 1919, bogato vdovo po njem pa je že naslednje leto začel osvajati mladi Franc Kebe z Dolenjega Jezera pri Cerknici. Za ženitno posrednico je bil sestra Marija, ki je bila Rozinina svakinja.

Kebe, ki je bil trinajst let mlajši od neveste, je imel tri velike ljubezni, žene pa ni bilo med njimi. To so bile lesna trgovina, avtomobili in ženske. V Vipavi je z bratom Jožetom zgradil žago na parni pogon, na Nanosu pokupil 49 hektarov gozda, 19 hektarov pa si ga je zagotovil v solastništvu. Njegove poslovne zveze so segale vse do Indije. Za izbrane kupce so mu dobavljali les celo iz Črne gore. V Andrijevici pod Plavskim jezerom, že na pragu Kosova, je v letih pred drugo svetovno vojno načrtoval nakup obsežnih gozdnih površin. Od leta 1927 dalje se je v družbi kazal z osem sedežno fiatovo limuzino tipa Berline, model 521. Stala ga je 42.000 lir, kar je bilo tedaj pravo bogastvo. Rebrnice je zmogla v tretji, po ravnem pa je dosegala celo 120 kilometrov na uro. Mor-

V pobožno molitev se
priporoča

FRANČIŠEK HABE,
posestnik na Gočah pri Vipavi,
rojen 16. novembra 1852.
umrl 15. novembra 1919.

Moj Jezus usmiljenje!

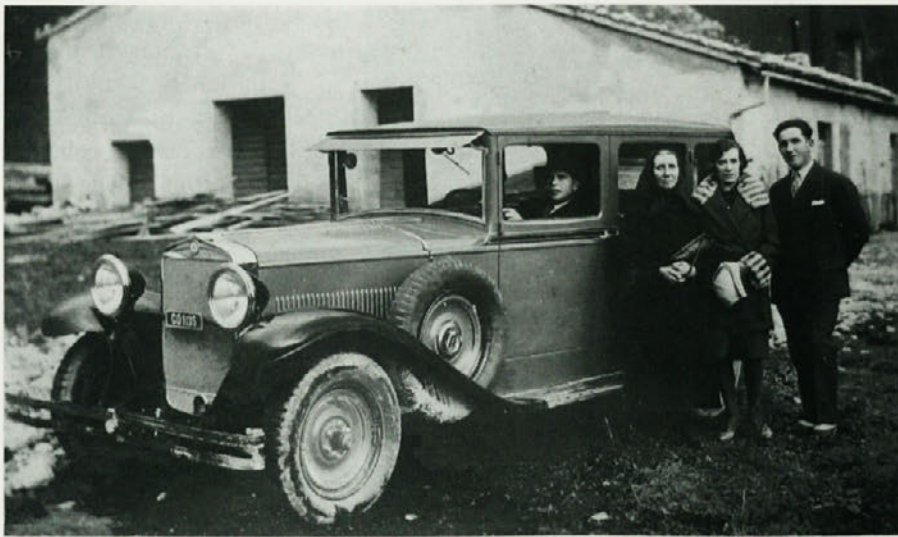
(300 dni odp.)

Sladko Srca Marijino, bodi moje
rešenje!

(300 dni odp.)

Večna luč naj mu sveti!

Francetova osmrtnica

Prestižno vozilo Franca Kebeta

da je nazadnje tudi zaradi prestižnega avtomobila postal velik ženskar. Privoščil si je celo nezakonskega otroka. Soproga Rozina je njegove stranpote sprva potrpežljivo prenašala, nazadnje pa je v zakonu počilo. Žena je zahtevala ločitev, zapretila pa mu je tudi, da ga bo razdedinila. Ob ločitvi je od velikega premoženja dobil le nujni delež, manjšo stanovanjsko hišo in 4 hektare zemlje. Posloven, kot je bil, je zadnji hip prodal svojo vipavsko

žago in izkupiček zaradi menjave v stabilnejšo valuto zaupal nekemu tržaškemu znancu, ta pa je z denarjem vred pobegnil. Franc Kebe je potem z Goč za nekaj let izginil. S prijateljico sta v začetku živela na Reki, že med vojno pa sta se vrnila na Goče.

Srečna pa ni bila niti ločena Rozina. Sinova Jože in Franc, ki so ga klicali Rado, sta se leta 1946 zaradi spremenjenih političnih razmer odpravila v Ameriko. Prvi v Severno, drugi v Južno, materi pa so nove jugoslovanske oblasti posest podržavile in ji pustile le 10 hektarov. Z njimi je gospodarila do smrti v letu 1955. Če jo je kdo vprašal po obeh soprogih, je odgovarjala: »Star mož – papca, mlad mož – palca!« Velik stavbni kompleks bivše Kebetove domačije danes propada. Rado Kebe je okoli leta 2010 umrl v kanadskem Montrealu, njegov brat Jože pa že leta 2002 v argentinskem Buenos Airesu. Njegovo življenje ni bilo bogataško. Zadnja leta je moral celo živeti v eni od tamkajšnjih ubožnic. Še malo, pa bo edini spomin na uspešno goško rodovino kamnita plošča ob cestnem odcepu v vas, na kateri piše: »TA CESTA JE BILA ZGRAJENA L. 1879.

PO PRIZADEVANJU TEDANJEGA GOSPODA ŽUPANA ŠTEFANA HABE. V HVALEŽNI SPOMIN POSTAVILA OPČINA GOČE. 1905.« V bližini je nekoč stal križ iz belega kamna, ki je izginil neznano kdaj. Gočanom je tako ostal le še »črni križ«, ki stoji nekoliko višje ob cesti v vas. Po enem izročilu so ga postavili v spomin nekemu, ki se je tam smrtno ponesrečil, ko so se mu splašili konji ali voli, po drugem se je tam zgodil umor, s svojo temno barvo pa simbolično označuje tudi zaton rodbine, ki je v vasi veliko pomenila.

Kebetovi pred svojo vipavsko žago

Spominsko ploščo so vaščani postavili tudi učitelju in glasbeniku Ivanu Mercini. Znan je zlasti kot prvi slovenski zvonoslovec in specialist za pritrkovanje z zvonovi, ki v svetu še danes velja za slovensko posebnost. Leta 1926 je o tem izdal celo poseben priročnik z 240 melodijami za pritrkovalce. Ob tem je odlično igral tudi na orgle. Kadar je obiskal rojstne Goče, se je dan spremenil v praznik, vaščani pa so v cerkvi uživali ob njegovih orgelskih improvizacijah. Za zvonarstvo se je začel intenzivneje zanimati po prvi svetovni vojni, ko so začeli na Primorskem nadomeščati med vojno odvzete zvonove. Bil je hud nasprotnik jeklenih in je zagovarjal bronaste in tudi ti so morali biti dobro uglašeni. Goriški nadškof Frančišek Borgia Sedej ga je zato imenoval za kolavdatorja, prevzemnika novih zvonov. V družini Mercinovi so pravzaprav bili glasbeno nadarjeni skoraj vsi. Deda Janeza, na primer, so leta 1800 na Goče

Šolnik in zvonoslovec Ivan Mercin

Spominska plošča

povabili za organista, medtem ko je prej živel s svojimi v Planini pri Rakeku in se preživljal s krojaštvom.

Ivan Mercina je bil tudi nadvse ugleden pedagog, ki se je močno trudil za kakovostnejše izobraževanje učiteljstva. V Učiteljskem tovarišu iz leta 1886 je zato v nekoliko starinskem jeziku obračunal z anonimnim dopisnikom tržaške Edinosti, ki je kritiziral njegove poglede: »dopis iz Trsta naj bi bil odgovor na moj dopis iz ... »Učit. tovariša«, a jaz gradiva, njegovega orožja imam mnogo v roci. Ni pa me volja otepati se s skritim junakom!« Danes že nerazumljiv izraz »paskvil« je bil tedaj moden, pomenil pa je zmerljivo ali pamflet.

Nekaj manj znanih besed je Mercina uporabil tudi v Ljubljanskem zvonu iz leta 1904, ko je ocenjeval operno pevko Jaromilo Gerbič, hčerko skladatelja Frana Gerbiča, ki je zapela na koncertu goriškega Pevskega in glasbenega društva: »Nastopila je na tem koncertu kot gost absolventka praškega konservatorija, gospodična Jaromila Gerbičeva iz Ljubljane, ki je dala s svojo umetnostjo koncertu sijajno lice. Gospodična Gerbičeva je ena onih umetnic, ki sicer ne razpolagajo z velikim glasovnim organom, ki pa že po nekaj taktih vsilijo občudovanje in priznanje tudi najstrožjim poznavalcem glasbene umetnosti. Kdor more dati svojemu glasu toliko nežnosti, poezije in umirajoče boli, kakor je storila omenjena gospodična, izvajajoča arijo Marenke iz opere 'Prodana nevesta', kdor tako krasno in brez vseh motečih odlomkov modeluje iz fortissima v pianissimo, sme z vso pravico reči, da je spoznal in obvladal pravo umetnost. V treh pesmih, ki so sledile tej ariji, je dokazala umetnica v polni meri vsestranost svojega umetniškega talenta. Pesem K. Hoffmeistera 'Jak to pad' na sine more' je bila polna ciganskega ognja in žara, pesem F. Gerbiča 'Kakor dih na polju mladem' polna sveže poezije in nežnega sklada, a razkošna Nebdalova pesem 'Oči' je učinkovala na občinstvo tako, da je bila umetnica prisiljena zapeti še eno pesem istega komponista: 'Dudak'.«

Mercinova rojstna hiša

je bila polna ciganskega ognja in žara, pesem F. Gerbiča 'Kakor dih na polju mladem' polna sveže poezije in nežnega sklada, a razkošna Nebdalova pesem 'Oči' je učinkovala na občinstvo tako, da je bila umetnica prisiljena zapeti še eno pesem istega komponista: 'Dudak'.«

Drago Kolenc

Rastemo iz korenin

Nadja in Amedeja v narodni noši

Oglasila se je slovenska pesem. Zapel jo je pevski zbor »Kva-kva Frnckovke iz Dupelj.« S kozarci sladkega vinca je nazdravilo 90 sorodnikov, med njimi je bila najstarejša Ana Rener, roj. Malik, ki bo kmalu dopolnila 90 let. To slovesnost so obogatile tudi vipavske narodne noše. Da bi sorodniki lažje spoznali sorodstvene povezave, so bili po stenah slikovni prikazi rodovnih vej s podatki prednikov in njihovimi fotografijami.

Presenečenje tega rodovnega srečanja pa je bila nova knjiga Magde Rodman z naslovom *Moj rod in moj dom*, v kateri je prikaz osmih rodov njenih domačih in to v osebnih in družinskih zgodbah. Skopi podatki na rodovnem drevesu je niso zadovoljili. Knjigo je izdala v samozaložbi. Jezikovni pregled je opravil Božidar

Tako je pisalo na »koloni« vhoda v Malikovo domačijo na Slapu št. 9, kjer so se v nedeljo, 2. junija letos, zbrali Bajcovi sorodniki iz Vipave, Milana Bajca 14. Prišli so od blizu in daleč, tudi iz Nemčije. Druženje je bilo namenjeno spoznavanju skupnih prednikov, živih in pokojnih.

Prijazna domačija sorodnikov Malikovih, kjer je pod isto streho beleženih že deset rodov, je na stežaj odprla vrata borjača in kleti, ki nosi letnico 1746. Pridne ženske roke so napekle sladke dobrote, gospodarja Klemen in Majda pa sta postregla z odlično domačo kapljico in vsem, kar spada zraven. Na koncu je bil na mizi še lovski golaž in polenta.

Pozdrav sorodnikom - Klemen, Majda in Magda

Pevski zbor Kva - kva Frnckovke iz Dupelj

Premrl, oblikovala pa jo je Tanja Žvokelj. Rodovne veje segajo iz Vipave v Barkovlje pri Trstu, Duplje, Slap, Manče, Lože, Gorenjo vas, Štanjel, Gradišče pri Vipavi, Ljubevč v Idriji, v mesto Cassano D'Adda v Italiji, v Nemčijo in še kam.

Knjiga je nastajala tri leta. Pisala jo je v svoji kuhinji večinoma v nočnem času. V njej je 422 strani in okrog 500 starih fotografij, raznih dokumentov, pisem iz taborišč, izgnanstva, konfinacije v 2. svetovni vojni, darilnih pogodb, portretov in starih osmrtnic. Najstarejša fotografija je iz leta 1898.

Pri njeni predstavitvi je avtorica na Slapu povedala: *Pravijo, da Judje še danes vedo, kateremu izmed dvanajstih rodov pripadajo. Rodoslovje je tudi v Ameriki zelo moderno, vsi priseljenci iščejo svoje korenine. Poznan nam je zadnji primer dveh astronautov, ki sta ponosna na slovenske korenine. Kaj pa mi, jih poznamo, jih spoštujemo, se jih zavedamo, se jih spominjamo?*

Rastemo iz korenin

Dobrodošli pri Malikovih

so mi še lahko posvetili v preteklost. Tako so mi podobe naših prednikov stopile na dan. To vsekakor niso zgodbe iz kavbojskih filmov ali španske nadaljevanke. To so zgodbe naših domačih ognjišč Primorcev in Slovencev, ki sem jih spremljala v krutem dvajsetem stoletju. Zanimalo me je, kako so živeli, mislili, molili, se ženili in se možile, se vojskovali, umirali in kje počivajo večni mir.

Nekateri sorodniki so se videli prvič, drugi po mnogih letih. Snidenje je bilo zelo doživeto in neposredno. Tudi za mlajše sorodnike je bilo zanimivo, ker bodo lahko v knjigi kaj več izvedeli o svojih prednikih. Bajcovi sorodniki so pod večer zapuščali Malikovo domačijo in odšli z lepimi spomini in bogato knjigo *Moj dom in moj rod* proti domu.

Naslovnica knjige in vabilo za sorodnike

Rodoslovje je za majhen narod velikega pomena, zapisana beseda pa ostane, zato Magdi Rodman iskrene čestitke ob zaključku velikega projekta raziskovanja vipavskih korenin. Knjigo lahko dobite pri avtorici.

Urška Žgur

Popravki in dopolnitve seznama padlih, obešenih in pogrešanih v 2. svetovni vojni

V Vipavskem glasu smo v št. 104 objavili seznam pod gornjim naslovom in prosili bralce za dopolnitve ali popravke, ki jih sedaj navajamo:

1. V seznamu je izpuščen **Florjan Perhavec**, ki so ga ubili Nemci leta 1942 v Kraljevem. Gospod Miro Perhavec je še dodal, da je bil leta 1948 napravljen seznam padlih in pogrešanih iz vipavske občine, ki se niso vrnili iz Rusije. To število je znašalo 52. Tako mu je povedal pokojni oče Avgust Perhavec.

2. Pod številko 17 pa je pravilno **Anton Bavčer**, ki je bil leta 1944 zaprt v Rižarni v Trstu, tam ubit in končal v krematoriju. Tako nam je sporočil gospod Janko Bavčer iz Ljubljane.

Našim bralcem hvala za sodelovanje.

Magda Rodman

Odkritje spomenika pesnici Ljubki Šorli

»Ljubka Šorli je v svojem delu pustila močan odtis usodnega dogajanja na slovensko-italijanskem ozemlju v 20. stoletju, seveda dogajanja skozi osebo, izredno težko življenjsko zgodbo.« Tako je v študiji z naslovom »Poezija skupne in osebne usode«, obj. v zborniku Pogovori srca, napisala Marija Pirjevec Paternu.

Skoraj natanko dvajset let po smrti (u. 30. 4. 1993) je pesnica Ljubka Šorli na »novogoriški aleji slavnih mož« – tako imenujemo Erjavčevu ulico v Novi Gorici – dobila spomenik. Le-ta stoji tik ob doprsem kipu njenega moža, učitelja, zborovodje in skladatelja Lojzeta Bratuža. Takoj po odkritju spomenika je bila v stavbi Krajevne skupnosti Nova Gorica otvoritev razstave o življenju in delu Ljubke Šorli. Sprehod mimo številnih doprskih kipov po najkrajši poti iz Nove Gorice v Gorico istočasno pomeni spoznavanje primorske preteklosti. Po dostopnih podatkih je takšnih spomenikov 46. Avtor ideje je bil dr. Branko Marušič leta 1964; prvi spomenik je bil postavljen leta 1968, in sicer dr. Karlu Lavriču.

Slovesnost ob odkritju spomenika (26. 4. 2013) in otvoritev razstave o pesničinem življenju in delu v »Frnaži«, stavbi Krajevne skupnosti Nova Gorica, sta bili v Mestni občini Nova Gorica osrednja dogodka ob dnevu upora proti okupatorju. Napis na spomeniku se glasi: »Ljubka Šorli 1910–1993 PESNICA UPORA, UPANJA IN LJUBEZNI, naslov razstave pa je »Uporno sem viharjem kljubovala« – to je zadnji verz iz pesničinega sonetnega venca z naslovom »Venec spominčic možu na grob« z akrostihom LOJZETU BRATUŽU. Spomenik je nastajal v sodelovanju med Mestno občino – župan Matej Arčon, Krajevno skupnostjo Nova Gorica – predsednica Boža Mozetič in Slavističnim društvom Nova Gorica – predsednica Ernesta Furlan Dejak in ob finančni podpori različnih dejavnikov. Pripravljalni odbor (poleg omenjenih so v njem sodelovali še: Niko Jurca, Zoltan Jan, Melanija Kerševan, Branko Marušič, Marija Mercina in Gabrijel Valenčak) se je po dokončanem natečaju odločil za osnutek, ki ga je predložila akademska kiparka Milena Braniselj. Razstavo je ob pomoči in sodelovanju pesničnih sorodnikov pripravila Melanija Kerševan. Med razstavljenimi eksponati so bili številni prvič predstavljeni javnosti. Nedvomno je bila slovesnost od odkritja spomenika presunljiva tudi zato, ker je prav vse pesmi – recitirane in zapete, napisala Ljubka Šorli. Izvajali so jih: igralka Nataša Konc Lorenzutti, sicer tudi uveljavljena književnica, Mešani pevski zbor Lojze Bratuž in Mladinski pe-

vski zbor Emil Komel, oba iz Gorice, ter Pevski zbor Župnije Kapela iz Nove Gorice.

»Spomenik Ljubki Šorli nas spominja in opominja: Ljudje, nevredni tega imena, zveri v človeški podobi, se v svoji ideološki zaslepljenosti po navadi najbolj brutalno lotevajo krotkih in nedolžnih, saj so v svojem oblastniškem napuhu zmotno prepričani, da so »mali ljudje« najšibkejši družbeni člen, še zlasti, če – po njihovem mnenju – pripadajo manj vrednemu narodu ali rasi. Toda prav drži Ljubke Šorli med fašističnim mučenjem v preiskovalnem zaporu in taborišču in njeno celotno življenje nam

dokazujeta, kako velika in neuklonljiva je v resnici uporniška moč človeka, ki zmore neomajno vero in zvestobo – pa naj gre za vero in zvestobo Bogu, idealom Človečnosti in Svobode, lastnemu Narodu in jeziku, predvsem pa za zvestobo svojim najdražjim in samemu sebi.

Na spomeniku so izklesane besede: »Ljubka Šorli – pesnica upora, upanja in ljubezni.« Da bi jo celoviteje označili, bi morali izklesati vsaj še naslednje besede: ljubeča hčerka, žena in mama; vzorna učiteljica; urednica otroških revij in ustvarjalka, obdarjena z milino in notranjo močjo; Tolminka, Goričanka, Slovenka; ženska, ki je tudi v najhujšem trpljenju in ponižanju ostala zvesta sama sebi in svojemu rodu ter verjela v smisel življenja.« (Marija Mercina v slavnostnem govoru ob odkritju spomenika)

Ljubka Šorli se je rodila leta 1910 v Tolminu, v deželici s še danes živim izročilom o krvavem tlačanskem puntu. V svoji pesmi *Na goriškem Travniku* je to sporočilo prednikov ubesedila v verzih:

» /.../ S krvjo so zgodovino nam pisali,
s krvjo kovali boljšo nam usodo.«

Otroštvo je zaradi prve svetovne vojne preživela v pregnanstvu. Po vrnitvi domov je v njena dekliška leta kruto zarezal fašizem. Sovražnim okoliščinam

navkljub je njeno mladost bogatilo kulturno delo, tesno povezano s skupnostjo v Tolminu. Začela se je zavedati lepote ustvarjalnega življenja. To se je še posebej razcvetelo v ljubezni in po poroki z mladim zborovodjem in organistom, prav tako zavednim Slovencem, Lojzeto Bratužem. Nadaljevalo se je v Gorici – pomembnem slovenskem narodnem in kulturnem središču, vse močnejšemu zatiranju slovenske govorice navkljub. Ljubka Šorli je kmalu postala mama – rodila sta se hčerka Lojzka in dve leti kasneje sin Andrej. Toda komaj je okusila srečo materinstva, je ob svojih dveh malčkih v začetku leta 1937 doživela najhujši življenjski udarec: fašisti so kruto usmrtili njenega moža Lojzeta Bratuža.

Vsi nadaljnji dogodki pričajo o neizmerni duhovni moči ljubeče ženske. Leta 1943 so jo fašisti aretirali in odtrgali od otrok. Več mesecev so jo Colodi in njegovi krvniki zasliševali v zloglasnem tržaškem zaporu Bellosguardo, po zasliševanju in mučenju pa so jo zaprli v taborišče v Zdravščini. Njen odgovor mučiteljem je izklesan na spominski plošči zdravškega taborišča:

»Skozi trpljenje nas žlahtni usoda.

Ena misel je, en klic: Svoboda.«

V tem strašnem času, ki je od naših primorskih staršev terjal jasno opredelitev in ravnanje, je Ljubka Šorli izrisala svoj pravi obraz. Skupaj s soprogom Lojzeto Bratužem sta pričevalca o trpljenju Primorcev v časih, ki si jih nikoli več ne želimo nazaj, vendar sta tudi nosilca sporočila o ljubezni in upanju. Na spomeniku je poleg letnic rojstva in smrti vklesan napis: »Ljubka Šorli, pesnica upora, upanja in ljubezni.« Tudi v njeni liriki se večkrat pojavlja beseda upor. Gre za upor v imenu človečnosti. Svojo moč in pogum v javnem življenju v Italiji na poseben način pokazala tudi po vojni, ko je leta

1976 na sodišču v sodnem procesu proti krvnikom iz Rižarne pričala in javno izpovedala vse podrobnosti o fašističnih preiskovalnih metodah, kot jih je sama doživela v zaporu Bellosguardo v Trstu leta 1943. Tam so jo mučili Collotti in njegovi krvniki. Njeno pričevanje je imelo v Italiji velik odmev. Objavili so ga osrednji italijanski časniki in časopisi. Ne glede na to, da se je to sojenje, kot številna druga, končalo brez obsodbe, je spomin na njeno prepričljivo pričevanje ostal neizbrisen. Podoživljala

je strahotno trpljenje, istočasno pa o njem govorila stvarno in brez sovraštva, kot vernica odpuščajoč krvnikom, kot članica trpeče skupnosti pa v pričakovanju njihove pravične kazni.

Spomenika zakoncev Bratuž, ki pričata o velikem trpljenju, pa tudi uporništvu Slovencev v času fašizma, hkrati potrjujeta povezanost slovenske skupnosti v Sloveniji in Italiji, pomenita spodbudo, da njune vrednote sprejemamo in jih predajamo prihodnjim generacijam.

Marija Mercina

IZ NAŠE KS

Ureditev mrliške vežice v Vipavi

V našem glasilu Vipavski glas smo o problematiki stare in neprimerne mrliške vežice že veliko pisali. Zadnji komentar je objavil v 104. številki gospod Mitja Lavrenčič pod naslovom Ureditev pokopališča v Vipavi, tretji del.

Na njegovo rešitev nove mrliške vežice v varianti 4 imamo nekaj pripomb in pomislekov.

Iz njegovega prispevka je jasno, da zagovarja varianto 4, to je mrliško vežico v vogalu pokopališča na lokaciji, kjer se nahaja tudi stara mrliška vežica. Nova bi posegala še bolj v pokopališki prostor, tako da bi bilo potrebno nekaj grobov celo premakniti. Ta varianta ima zelo majhno poslovilno ploščad, ki meri samo 31 m² za obe vežici. Sicer pa je tudi programska razporeditev prostorov variante 4 nefunkcionalna, stranišče je samo eno in zelo majhno. Za javne prostore je potrebna zasnova moških in ženskih sanitarij posebej, da ne govorimo o invalidih z vozički. Dostop do shrambe je možen samo preko stranišča. Prehod iz ene mrliške vežice v čajno kuhinjo poteka v območju, kjer naj bi ob krsti sedeli žalujoči. Čajna kuhinja je tudi zelo majhna, saj obsega samo 10 m² in je skupna za obe mrliški vežici. Sicer so vse idejne zasnove na obstoječi lokaciji mrliške vežice zelo utesnjene v ta prostor, kar se pozna po zelo majhni površini vseh prostorov, vključno s poslovilno ploščadjo. Pogrešamo še prostor z žarne niše, ki ga ni v nobeni idejni zasnovi in je v sedanjem času nekaj normalnega.

Statistični podatki, ki jih je gospod Mitja Lavrenčič uporabil v njegovih komentarjih, so stari več kot deset let in ne odražajo sedanjega stanja prebivalstva, naselje Nanos je celo izpuščeno. Glede na to, da beležimo v Vipavi vedno več novih priseljencev, ki živijo v Platani, Dominu, Boronovki, Ob Beli, Pod Gradiščem in k temu prištejemo še vsa ostala blokovska naselja in stari del Vipave, nam postane jasno, da bodo vsi ti, poleg ostalega prebivalstva, v nekaj letih tudi uporabniki našega pokopališča in posredno tudi mrliške vežice. Zato je treba nujno misliti na širitev pokopališča, ki je edino možno jugozahodno za zidom, kjer bi bilo dovolj prostora za sodobno mrliško vežico. Ta varianta je bila tudi že potrjena na Svetu KS Vipava. Problemi, ki jih za to varianto navaja gospod Mitja Lavrenčič, so vsi rešljivi, če je le volja za to.

Nekaj stanovalcev ulice Na Produ ne more ustaviti novega objekta v podaljšku sedanjega pokopališča. Za dostop do objekta, in to samo za servisno službo, bi se dogovarjali z lastnikom, ki je celo pripravljen zemljišče podariti. Tudi vnaprejšnje odklanjanje možnosti dostopa preko parcele Petrola je samo zaviranje gradnje nove mrliške vežice na koncu pokopališča za obstoječim zidom. Nasutje zemljišča, kjer so hlevi, ne predstavlja nobenega problema, saj je tako nastala tudi Škofijska gimnazija Vipava in Dom starejših občanov Pristan. Občina Vipava je že rezervirala 3.000 evrov za nakup zemljišča za širitev pokopališča in 8.346 evrov za izdelavo projektne dokumentacije za gradnjo mrliške vežice. Noben problem tudi ni vpis pravice prehoda v zemljiško knjigo, to ni nič novega in nemogočega.

Na Svetu KS Vipava smo o tej problematiki že večkrat govorili, tudi ko je KS vodil gospod Boris Ličen. Tudi on je svoje videnje komentiral v Vipavskem glasu št. 104. Že v njegovem mandatu je bil izdelan idejni načrt za mrliško vežico »varianta 1«, ki ga je izdelal Projektivni biro Castrum in ga je Svet KS Vipava takrat tudi potrdil. Po tej varianti bi se pokopališče širilo v podaljšku jugozahodno za obstoječim zidom. Lastnica zemljišča v podaljšku je Občina Vipava in drugi lastniki, s katerimi bi se bilo treba dogovoriti za odkup. Zato njegova trditev v omenjenem prispevku, da Svet KS Vipava do leta 2010 ni imel kaj prijeti v roke, ne drži. Tu lahko še dodamo, da so bili idejni načrti za mrliško vežico v Vipavi pri Detajlu dvakrat plačani s strani Občine Vipava.

Da bi se lažje odločili za najboljšo varianto, sem se oglasil pri vipavskemu župniku gospodu Alojzu Furlanu, s katerim sva si tudi ogledala stanje na pokopališču in ugotovila, da je predlagana varianta 4 iz leta 2011 res ena izmed slabših variant, glede na to, da bo prebivalstvo v Vipavi še naraščalo in da se mrliško vežico ne gradi vsako leto. Na to je treba računati. Tudi po mnenju našega gospoda župnika Alojza Furlana je pri varianti 4 vežica zelo utesnjena in ima izključno premajhen plato. Bodočo mrliško vežico bomo gradili tako, da bo v njej dovolj prostora za mrtve in žive, za žarne grobove z urejenim in varnim dostopom in dovolj velikim platojem. Sosednje vasi so nas v tem že prehiteli in v večini zgradile zunaj obstoječega pokopališča lepe in primerne mrliške vežice brez utesnjenosti med grobove. Tako je v Podnanosu, Budanjah, Slapu in še kje.

Ker odločitev še ni dokončna, bomo o tem na seji Sveta KS še enkrat razpravljali in nanjo povabili tudi našega župnika Alojza, ki v Vipavi in na Gradišču opravlja pogrebne obrede in se na to tudi razume. Nesmiselno je vztrajati na »varianti 4«, saj premajhna lokacija ne omogoča kakovostne zasnove nove mrliške vežice z dovolj prostora. V nobeni varianti pa ni bila nakazana rešitev širitve samega pokopališča, ki je za Vipavo že nujnost. Za večjo razumljivost predstavljenih idej rešitve nove mrliške vežice v Vipavi pa bi bila zelo primerna še modelna predstavitev objekta in okolice, da bi jo ljudje bolje razumeli.

*Milan Poljšak,
predsednik Sveta KS Vipava*

IZ NAŠE OBČINE

Občinski praznik v Vipavi

Ob praznovanju občinskega praznika občine Vipava je bila v petek, 21.6. 2013 ob 11.00 uri v obnovljenem Lanthierijevem dvorcu v Vipavi slavnostna seja Občinskega sveta. Slavnostni govornik je bil minister za kulturo dr. **Uroš Grilc**, v imenu Univerze v Novi Gorici je zbrane pozdravil rektor prof. dr. **Danilo Zavrtanik**, naša poslanka **Eva Irgl** pa je prisotne pozdravila in dobitnikom priznanj čestitala. V imenu občine Vipava je prisotne nagovoril župan občine mag. **Ivan Princes**. V kulturnem programu so nastopili kvartet klarinetov z basistom in tolkalcem **Orkestra slovenske vojske** ter **Komorni zbor Ipavska**.

Župan Ivan Princes je v nagovoru dejal:

Spoštovani g. minister za kulturo dr. Uroš Grilc, poslanka DZ ga. Eva Irgl, rektor univerze dr. Danilo Zavrtanik, predstavniki cerkve, dragi prijatelji, občanke in občani, nastopajoči, lepo pozdravljeni na današnji slavnostni prireditvi ob praznovanju praznika Občine Vipava.

V izjemno čast in ponos mi je, da smo zbrani tu, v prečudovitem Dvorcu Lanthieri, ki je vse od nastanka občine klical in hrepenel po obnovi. Tu se moram najprej zahvaliti potomkama rodbine Lanthieri, Karolini in Klementini, ki zavestno nista vložila zahtevka za denacionalizacijo, temveč sta graščino prepustili domačinom in izrazili ob tem le skromno željo, naj se ohrani dobro ime njunih prednikov. Temu cilju smo sledili, ne bi pa nam uspelo brez nesebičnega sodelovanja ljudi, ki so bili ob pravem času na pravem mestu. G. Črtomir Mihelj in g. Josip Korošec sta nekako postavila temelj, ko sta nam pomagala graščino uvrstiti med spomenike državnega pomena v občinski lasti. Znatne pomoči smo bili deležni tudi s strani ministrstva za kulturo, pa tudi same univerze – prej Politehnike, ki je prispevala svojo vsebino v že sami zasnovi projekta revitalizacije. Seveda vemo, da se skoraj nič ne zgodi brez ustreznih finančnih sredstev, zato je bilo ključnega pomena, da smo se v letu 2010 uvrstili v izbor za pridobitev evropskih sredstev, ker s skromnimi proračunskimi sredstvi tako obsežnega zalogaja ne bi zmogli. Led je bil prebit in zatem smo s skoraj svetlobno hitrostjo, kljub zapletom z revizijo, uspeli projekt dokončati v septembru 2012. Zgodba pa tu še zdaleč ni končana, saj aktivno pripravljamo projekte za prijavo na razpis za obnovo preostalega – gospodarskega dela v ozadju dvorca. To naj bi zaključili do septembra 2015, eno krilo pa bo ostalo še neurejeno, a bomo zmogli tudi to, napeli bomo vse sile, da se to uresniči. Zavedamo se namreč, da tako dragocena kulturna dediščina dopolnjuje bogastvo turistične ponudbe kraja in območja, njena vrhunska izobraževalna vsebina pa nas pelje na sam vrh piramide razvoja.

Pohvalimo se namreč, da imamo ustanove od A do Ž – od vrtca, preko osnovne šole, Škofijske gimnazije, Ciriusa, vojaškega učnega centra, univerze, nenazadnje pa tudi doma za starejše Pristan. Malokdo ima tako razvejane možnosti in mislim, da se noben kraj ne more pohvaliti s tem, da je »univerzitetni trg«.

Občinski praznik praznujemo v spomin na osamosvojitve naše domovine Slovenije, ki jo lahko ohranimo samo tako, da smo svobodni in svobodni smo lahko samo tako, kolikor si tako z gospodarskim razvojem kakor in predvsem z znanjem širimo obzorja duha in spoznanja. Postopoma in vztrajno. Kajti, kot pravi kitajski pregovor: Goro bo premaknil le tisti, ki je v začetku premikal kamenčke.

Hvala!

V okviru praznovanja občinskega praznika so bila ta dan podeljena tudi priznanja Občine Vipava za leto 2013.

NAZIV ČASTNI OBČAN prejme prof. msgr. JANEZ ZUPET

Gospod Janez Zupet, prevajalec, duhovnik in profesor angleščine, francoščine, nemščine in latinščine že od leta 1972 živi in dela v Vipavi. Najprej je delo opravljal v Malem semenišču, od leta 1991 pa v Škofijski gimnaziji Vipava: z njim se občani srečujemo tudi v cerkvi svetega Štefana, kjer je g. Zupet duhovni pomočnik. Sam je o sebi povedal, da je prevajanje njegov poklic, ki ga jemlje kot svoje poslanstvo. Kot človek je zelo skromen, malo govori, a veliko pove z nasmehom. Prevaja iz angleščine, francoščine, nemščine, italijanščine, španščine, latinščine, hebrejščine in grščine. Za ves prevajalski opus je leta 2000 prejel papeško odlikovanje z naslovom monsinjor. Je član Društva slovenskih knjižnih prevajalcev, uredništva mednarodne revije *Communio* in sveta revije *Tretji dan*. Za prevod Pascalovih Misli je prejel najvišje slovensko prevajalsko priznanje – Sovretovo nagrado. Prevedel je tudi 2000 let stare Kumranske zapise iz hebrejščine in več del religioznih mislecev vzhoda in zahoda. Mnogo let je posvetil prevodu Svetega pisma skupaj s pokojnim prof. Otmarjem Črnilogarjem in sedanjim škofom dr. Jurijem Bizjakom.

G. Zupet dijakom posebej **polaga na srce, da je materinščina vogelni kamen človekove osebnosti ter jih svari pred nepotrebno rabo tujk v primerih, ko lahko najdemo lep domač izraz.**

Lahko smo ponosni, da med nami živi in dela človek širokega duha in srca, mojster domače in tuje besede, zato naj bo občinsko priznanje naš znak zahvale, ki si jo zasluži.

Modrost zida hišo,

razumnost jo utrjuje.

Spoznanje polni shrambe

z vsem dragocenim in žlahtnim imetjem.

Moder mož je obdarjen z močjo,

človek spoznanja krepi moč.

(Prg 24, 3–5)

Gospod Zupet se je ob podelitvi priznanja "naziv častni občan" takole zahvalil:

Dovolite, da se od srca zahvalim Krajevni skupnosti Vipava, Občinskemu svetu občine Vipava in osebno g. županu mag. Ivanu Princesu za podeljeno priznanje.

Svoje življenje sem posvetil Besedi - Besedi z veliko začetnico. Zato je moje temeljno prizadevanje v tem, da bi sočloveku odpiral in omogočal dostop do nje – z živo, govorno in pisano besedo.

Rdeča nit mojega pastoralnega, pedagoškega in kulturnega dela je ljubezen do naše materinščine. Čim več jezikov znaš, tem bolj vidiš, da je slovenščina enkratna in nezamenljiva. Tu se pridružujem občutju primorskega človeka, ki je moral v zgodovini toliko prestat, da je ohranil svoj jezik, svojo največjo narodno dragotino.

Vseskozi se trudim za žlahtno slovensko besedo, naj bo to na ambonu, v šoli ali pri prevajalskem in letkorskem delu. Prav te dni lektoriram prispevke za zbornik v spomin duhovniku, humanistu in vipavski legendi, prof. Otmarju Črnilogarju, tudi častnemu občanu. Zbornik, ki nastaja tudi s podporo vipavske občine, bomo jeseni predstavili v več krajih na Vipavskem.

Še enkrat se zahvaljujem za vašo počastitev in vam zagotavljam, da mi bo to v veliko spodbudo pri nadaljnjem delu. Hvala.

PRIZNANJE OBČINE VIPAVA kot najvišje občinsko priznanje prejme KULTURNO DRUŠTVO VIPAVSKI TAMBURAŠI

KD Vipavski tamburaši letos praznuje 10. obletnico delovanja. Ustanovljeno je bilo leta 2003 na pobudo Vlaste Lokar Lavrenčič, ki je v prvih letih vodila društvo kot predsednica in umetniški vodja. Iz skromnih začetkov ima sedaj društvo preko 50 članov, ki so združeni v štirih skupinah: otroška skupina, mlajša skupina, starejši orkester in orkester Vipavski tamburaši, ki je srce društva in spada med najboljše tamburaške orkestre v Sloveniji.

Pod vodstvom izjemne Neže Žgur orkester redno prireja samostojne koncerte, sodeluje na regijskih in območnih revijah ter na mnogih priložnostnih nastopih. Koncerte oblikuje z raznimi vokalnimi in instrumentalnimi solisti ter pevskimi zbori. Svoje znanje so tamburaši prikazali že na treh zgoščenkah, pohvalijo pa se lahko z izjemnimi rezultati; na državni ravni s številnimi zlatimi priznanji; na mednarodni ravni pa tudi z nagrado za najprepričljivejšo izvedbo ter nagrado skladateljici za najboljšo originalno skladbo.

Društvo je v zadnjih letih izdalo dve notni zbirki: Slovenske ljudske v obdelavi Neže Žgur in tamburaške skladbe Vinka Vodopivca.

Vsako leto društvo svoje delo predstavi na letnem koncertu; izjemnega pomena pa je tudi druženje in strpno medsebojno delo, darovanje prostega časa za to ljubiteljsko dejavnost ter dokazovanje, da je v slogi moč.

Društvo je izjemna blagovna znamka, zaradi katere Občina Vipava pridobiva na prepoznavnosti doma in v tujini.

*Vzemi vedro, zajmi, pij
in vsem žejnim me nalij!
O, ta slast, ko mleko mati,
samo dati, dati, dati ...*

(Alojz Gradnik, Vodnjak)

PRIZNANJE OBČINE VIPAVA kot najvišje občinsko priznanje prejme PLANINSKO DRUŠTVO PODNANOS

Planinsko društvo Podnanos letos praznuje 30. obletnico delovanja.

Društvo vseskozi uspešno deluje na področju vzgoje ljubiteljev planin; aktivno se vključuje v lokalno skupnost in širše; velik poudarek daje zlasti na delu z mladino. V njihovih vrstah so člani, ki na tekmovanjih »Mladina in gore« dosega najvišje rezultate v državi. V društvo je vključenih okrog 150 članov, od najmlajših pohodniških nogic do najstarejših. Člani so iz večih krajevnih skupnostih iz območja Občine Vipava. V letošnjem letu je društvo že tridesetič zapovrstjo organiziralo Pohod po Vojkovih poteh, ki se ga udeležujejo planinci iz vse Slovenije in tudi iz zamejstva.

Posebna vrednota Planinskega društva Podnanos je prostovoljstvo, brezplačno delo, ki ga člani gojijo in vlagajo v rast društva in življenja v skupnosti že vsa ta leta, tako v organizacijo pohodov, taborov za najmlajše, vzdrževanje in markiranje planinskih poti po pobočjih Nanosa.

Najvišje občinsko priznanje naj bo izraz, da to dragoceno delo ni bilo spregledano in popotnica za aktivnosti na nadaljnji uspešni poti.

*Vse daljave, vsa hotenja, vse želje
so vase se vrnile,
stisnile se pod ta majhen krog svetlobe,
krotko kakor ovce okrog ognja
ob zatonu sonca.*

*In jaz sem zrasel velik nad ta svet,
globoko med njegove korenine
vsadil sem noge
in nad njegovo oblo se visoko sklonil
s svojimi dobrotnimi rameni,
velik, dober in bogat kot bog.
(Ciril Zlobec, Namizna svetilka)*

PLAKETO OBČINE VIPAVA prejme NOGOMETNI KLUB VIPAVA

Nogometni klub Vipava je s svojim delovanjem začel daljnega leta 1919 v takratni državi Italiji in je bil aktiven vse do začetka druge svetovne vojne. Po drugi svetovni vojni, predvsem po letu 1967, se je z delom nadaljevalo v bivši Jugoslaviji.

V sedanjem času klub vse svoje napore, energijo in strokovno znanje vlaga v vzgojo in razvoj mladih nogometašev. V različne selekcije je vključenih preko 100 osnovnošolskih otrok in mladine, aktivnih pa je tudi okrog 25 veteranov.

Cilj nogometnega kluba je omogočiti kvalitetno preživljanje prostega časa, zagotovitev ustreznih pogojev za dobro izvedbo nogometnih treningov ter vzgojo mladih nogometašev v zrele in zdrave osebnosti. Šest trenerjev delo opravlja predano in strokovno, kar se seveda odraža na doseženih rezultatih s tekem. Pohvalno je tudi, da veterani kluba opravijo veliko prostovoljnega dela, tako je bilo v letu 2005 zgrajeno igrišče z umetno travo, v letu 2011 pa se je postavilo razsvetljavo glavnega igrišča.

*Naj vso svojo silo
burja name žene,
vendar vsako pomlad
veje so zelene;*

(Simon Jenko, Obrazi)

V imenu KS Vipava in UO Vipavskega glasa gospodu Janezu Zupetu in drugim dobitnikom priznanj iskreno čestitamo. Želimo, da bi še naprej uspešno delovali vsak na svojem področju.

* * *

Okrogla miza o dogodkih v Vrhpolju »dan prej«

V četrtek, 20. 6. 2013, je v vipavskem dvorcu Lanthieri v organizaciji združenja za vrednote slovenske osamosvojitve VSO potekala okrogla miza o zaustavitvi prodora kolone tankov agresorske JA 26. 6. 1991. Okroglo mizo je vodil novinar, zgodovinar, sociolog in dokumentarist na RTV Slovenija Jože Možina. Sogovorniki mag. Ivan Princes, Branko Tomažič, Martin Groznik, Peter Curk, Nedeljko Andjelič in Peter Lemut so spregovorili o dogajanju tistih dni skozi svoj pogled dogodkov. Razgovor je bil pripravljen s ciljem zvedeti, kako je takrat dejansko bilo, od ljudi, ki so bili prisotni.

Govora je bilo o takratnem navdušenju nad samostojno Slovenijo in lepem občutku občanov ob spoznanju, da so miličniki na njihovi strani, o sodelovanju, tudi strahu in odločnosti vseh, da nam jugosoldateska ne bo preprečila tako zelene države. Želelo se je zaščititi plebiscitarno voljo Slovencev in do tedaj neuresničen sen o samostojni državi Sloveniji.

Debata je tekla tudi o podrobnostih takratnega dogajanja, ki jih lahko ve le tisti, ki je bil zraven. Izkazalo se je, da za takratni prvi pravi resnejši upor prodiranju agresorske JA niso zaslužni plačani visoki nameščenci, nadveterani ali službe, temveč se je uspela zaustavitev kolone JA »DAN PREJ« v Vrhpolju zgodila predvsem zaradi poguma in skupnega domoljubnega upora navadnih ljudi Vrhpolja in

V Vrhpolju leta 1991

Vipavske doline ter miličnikov, ki bi v primeru drugačnega poteka dogodkov izgubili vse. Ta blokada agresorske JA je že v začetku vojne porušila zablodo generalov JA o lahkotnosti pokoritve Slovenije in pomenila vojaško zmago golorokih ljudi nad armado Jugoslavije, saj je zaradi te blokade tankovska kolona ta dan uspela priti le do Vipave.

Povedano je tudi bilo, da je zraven žalosti zaradi nemorale, kraj in propada vrednot v današnjem času v ljudeh prisotna tudi prizadetost zaradi načina obravnavanja tistih, ki so za samostojno Slovenijo resnično kaj naredili. Danes se marsikdaj govori, kot da nam je prvič samostojno državo kdo podaril.

Udeleženci okrogle mize so izpostavili občutek, da se tudi veteranski statusi marsikdaj delijo po relacijah takratnih služb in uslužbencih, ne pa po dejanskih zaslugah. Upravičeno se zato poraja strah, da postaja v zadnjih letih domoljubje zmerljivka drugorazrednih, kar pa bi pomenilo, da samo z osamosvojitvijo še nismo dosegli želenega cilja v celoti. Prevladala pa sta vera in optimizem, da bomo tudi te rahlo zapeljane trende z močjo zavesti naroda nekoč uspeli potisniti v pozabo žalostne preteklosti.

Peter Lemut

Iz TRG-a

Izvirna Vipavska 2013

Napoved slabega vremena je letos skrčila program prve prireditve Izvirna Vipavska, ki je potekala zadnji konec tedna v maju od 24. do 26. maja.

V petek, 24. maja, je v prostorih Stare šoli v Vipavi ob 20. uri potekala otvoritev razstave z naslovom »Rdeče niti« domače umetnice Taše Turk. Na otvoritvi razstave je nastopila tolkalska skupina »La Konga«, ki je poskrbela za odlično vzdušje. Razstava bo na ogled vse do konca junija v prostorih Društva za kreativno preživljanje prostega časa Razmetano podstrešje na Trgu Pavla Rušta 6 v Vipavi. Za ogled naprošamo za predhodno najavo na tel: 051 477 681 (Martina) ali 040 661 167 (Taša).

V soboto smo v prostorih Turistično-informacijskega centra Vipava pripravili malo vipavsko tržnico. Obiskovalci, ki so prihajali na brezplačne vodene ogledе Vipave in Lanthierijeve graščine, so se z veseljem ustavili tudi na tržnici, kjer so lahko poizkusili različne konopljne izdelke kmetije Koren iz Vrhopolja, češnje in šparglje družine Kobal iz Vrhopolja. Že pred vhodom v prostore TIC-a pa jih je pričakala ponudba družine

Ferjančič z Gradišča pri Vipavi, ki je obiskovalcem ponudila domač pršut, vino in češnje.

Ob 18. uri je v prostorih vinoteke Vipava potekala delavnica »Češnje v Vipavski kuhinji«, ki jo je vodil Matej Tomažič z Majejrije.

Kljub slabi napovedi vremena nas je v nedeljo pričakalo sonce. Od 9. ure dalje smo pred Lanthierijevo graščino postavili vipavsko tržnico, ki jo je tokrat dopolnjevala tudi ponudba nakita in akvarelov Taše Turk. Lepo vreme je pritegnilo številne obiskovalce, ki so si z zanimanjem ogledali Lanthierijevo graščino in

lepote Vipave. Ob 15. uri smo pričeli z 2. festivalom vina zelen. 24 vinarjev je na pokušinjo ponudilo preko 40 različnih zelenov, od penečih ter mirnih in mlajših ter starejših letnikov. Ob 17. uri je pod vodstvom doc. dr. Paola Silvilottija potekala delavnica »Zelen – od kje, kam kako – mnenje zunanjega opazovalca«. Zelen je vino, ki si zasluži posebno pozornost in nedvomno tudi svoj festival. V predverju Lanthierijeve graščine so obiskovalci festivala lahko degustirali in nakupili sire in mlečne izdelke s kmetije Kandus iz Vrtovin na ter s kmetije Slejko iz Veliki Žabelj.

Vipavska veliko ponuja; različne okuse

vipavskega podeželja, naravne in kulturne znamenitosti, športne aktivnosti in mnogo več. In vse to je Izvirna Vipavska, na katero vas vabimo drugo leto, zadnji majske konec tedna. Se vidimo.

Maja Hladnik

Foto: Oton Naglost

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

Iz ŠGV

Iz dela Škofijske gimnazije

V tem junijskem predpočitniškem času se utrip Škofijske gimnazije Vipava bistveno razlikuje od običajnega: maturanti so opravili že vse pisne maturitetne obveznosti in se v želji po čim bolj opravljeni maturi potijo še ob zadnjih ustnih izpitih, dijaki drugih letnikov spoznavajo lepote večnega mesta Rim, pred vrati svetovalne službe že posedajo naši bodoči dijaki, za ostale pa je to čas, ko lahko naberejo ure obveznih izbirnih vsebin (OIV jim pravimo mi). Eno izmed teh področij je tudi državljanska vzgoja, ki prav pred slovenskim državnim praznikom primerno poudarja, kako pomembno je mladim privzgojiti zavedanje narodne pripadnosti.

Sploh pa so taka in drugačna zavedanja pomembna za vsakega od nas in brez tega je nemogoče pričakovati, da bi dali od sebe kaj več, kot je za preživetje nujno potrebno. Prav zato, ker dodatni trud v tem našem preljubem svetu ni osnovna, ampak dodana vrednost, smo na ŠGV še toliko bolj veseli vseh pobud dijakov, njihovih uspehov na tekmovanjih, pripravljenosti pomagati ... In od marca sèm je bera teh dejavnosti na naši šoli zares lepa.

Dijaki ŠGV spoznavali grozote vojne v Bosni in Hercegovini

Na Škofijski gimnaziji Vipava skupaj s Škofijsko Karitas Koper vsako leto v času poletnih počitnic organiziramo delovne tabore v BiH, in sicer v okolici Banjaluke, kjer naši dijaki pomagajo zidati hiše najrevnejšim družinam in tistim, ki so domove izgubili zaradi nasilja zadnje vojne. Letos pa smo med 18. in 22. marcem za dijake organizirali petdnevno mednarodno ekskurzijo, posvečeno grozotam vojne v BiH v letih od 1992 do 1995. Ekskurzijo, pod vodstvom profesorja ŠGV Jerneja Vidmarja, smo izvedli skupaj s 23 Italijani z znanstvenega Liceja Enrico Fermi iz Bologne, s katerim v podobnih projektih sodelujemo že dve leti. Lani so naši in italijanski dijaki raziskovali nasilje fašizma in komunizma na Primorskem. Osrednji lik raziskave je bil duhovnik Terčelj, preganjan s strani treh totalitarizmov.

V BiH smo obiskali več mest, ki so bila prizadeta v zadnji vojni: prvi dan Banjaluko in okolico, nato Jajce in Sarajevo ter zadnji dan Potočare in Srebrenico. Na poti smo se srečevali z ljudmi, pričevalci vojnih dni. Ogledali pa smo si tudi zanimivosti Bosne in Hercegovine, ki je od mirovnega sporazuma v Dejtonu razdeljena v dve oziroma tri entitete: na Federacijo Bosne in Hercegovine (muslimansko-hrvaški del) z glavnim mestom Sarajevom (tudi glavno mesto BiH), Republiko Srbsko (srbski del) z glavnim mestom Banjaluko in distrikt Brčko.

Predvsem pričevanja udeleženi v vojni pa so nas izjemno ganila in nas opomnila, da je vojna največje zlo, ki se nam lahko zgodi.

Dobrodelni koncert Burja dobrote

V nedeljo, 14. 4., se je v dvorani Škofijske gimnazije Vipava zgodil odmeven dobrodelni koncert Burja dobrote, ki so ga organizirali dijaki sami, pod vodstvom Dijaške skupnosti ŠGV (predseduje ji Miha Saksida), z namenom, da pomagajo svojim vrstnikom, ki težko nosijo finančna bremena današnjega šolanja.

Na žanrsko zelo raznolikem koncertu so nastopili: mešani in moški zbor pod vodstvom dijaka Mateja Marca, šolski orkester, ki ga je vodila Meta Praček, šolski bend s pevkama Teo Ferjančič in Nives Trošt, ter solisti:

Erik Novak, Tjaša Fajdiga (na klavirju jo je spremljala Meta Fajdiga) in Nejka Čuk. Prošnji dijakov za sodelovanje so se odzvali tudi profesorji in se predstavili pod vodstvom Igorja Hodaka.

Kako je bilo biti del tega dogajanja, je zapisala dijakinja **Zala Žezlina**:

»Na dobrodelnem koncertu Burja dobrote sem sodelovala kot članica orkestra. Svojo nalogo sem z veseljem opravljala, saj sem se zavedala, da bo denar, zbran z vstopnicami, pomagal mnogim dijakom naše šole. In četudi je sonček med odmori vsak dan bolj vztrajno vabil na šolsko dvorišče in nisem

hotela celotnega odmora »zapraviiti« za vaje, se je splačalo, saj je bil koncert res super. Zdi se mi, da so tudi ostali nastopajoči dali vse od sebe in res nastopili s srcem in sočutjem do drugih. Po koncertu sem občutila neverjetno zadovoljstvo, da s svojo glasbo nisem osrečevala le sebe, temveč sem nekomu tudi pomagala. In verjemite, to je izjemno dober občutek.«

Zaključno Comenius srečanje v Grenoblu

Dvoleten Comeniusov project Mathematics, Science and The World je naše dijake in profesorje popeljal v Španijo, Italijo, Grčijo, Veliko Britanijo in Poljsko ter k nam, v Vipavo, privabil naše gostitelje. Projekt smo zaključili s srečanjem dijakov in profesorjev na šoli Lycee Pierre Termier v Grenoblu, kjer so udeleženci doživeli veliko zanimivega, o čemer pričajo tudi misli dijakov.

Domen Rabak: *Po izmenjavi sem se počutil bogatejšega za kar precej izkušenj, sem pa "obogaten" tudi z nekaj francoskimi besedami in frazami. Ugotovil sem, da se ljudje ne razlikujemo tako zelo glede na območje, kjer prebivamo, sploh pa mladi. Res je, da so v Franciji prisotne tudi kulturne razlike, ampak lepo sem lahko doživel in občutil, da je mogoče prav normalno vzpostaviti človeški odnos in občutil sem da so Francozi celo bolj odprti kot mi, Slovenci. Tudi francoska družina, ki me je gostila, je zame zelo lepo poskrbela.*

Živa Lesar: *V tistem tednu se je zgodilo ogromno stvari ... Spoznala sem veliko novih*

ljudi, ugotovila, da razumem poljsko, se zavedela, kakšno srečo imam, da živim v Sloveniji, saj imajo Francozi zame "zelo predolg" šolski dan (nikoli ne bi zdržala do 18h v šoli), spoznala sem tudi, da so NAŠI profesorji res zabavni ... Zelo zanimivo izkušnjo sem imela tudi z družino, pri kateri sem živela. Stanovala sem pri hindujski družini iz Indije. Vera na njihovo življenje resnično močno vpliva. Vsako jutro smo poslušali horoskop, jedli indijsko hrano, popoldan smo skupaj gledali indijske filme, s kadili dišavili hišo, prižigali svečke in na sploh sem spoznala njihovo vero, bogove in navade. Bil je super teden, a vseeno sem bila vesela, ko sem prišla domov ...

Jan Križnič: *Izmenjave odstranjujejo predsodke o drugih narodih, saj se je jasno pokazalo, da smo si (vsaj mladi) med seboj precej podobni, čeprav prihajamo iz različnih držav. Spoznaš recimo, da je mogoče imeti dobre odnose z vsemi, ne glede na narodno pripadnost. Poleg tega je bila izmenjava dober trening komunikacije v tujem jeziku (predvsem angleščine, pa tudi nekaj besed v drugih jezikih). Prav tako dobiš jasnejšo sliko o življenju in o ljudeh v neki drugi državi, saj se informacije izmenjujejo neposredno.*

Zaključnega srečanja, ki je potekalo aprila, so se poleg omenjenih dijakov in dijakinj (poleg Žive je bila na izmenjavi še Ema Bratina) udeležili še profesorica Martina Podbersič Smrdel, koordinatorka projekta na naši šoli, profesor Alojz Grahor, ki je bil zadolžen za vsebinski del projekta, in ravnatelj Vladimir Anžel.

Tradicionalno na ŠGV

Pomladni čas nam ponavadi postreže še z nekaterimi vsakoletnimi, lahko rečemo že kar tradicionalnimi dogodki. Tako so se naši maturanti 20. 4. odeli v svečana oblačila ter skupaj s svojimi starši in profesorji zaplesali na **mat-urantskem plesu** v Hotelu Bernardin v Porto-rožu.

Aprila se odpravimo tudi na enodnevne študijske ekskurzije – letos je prvoletnike pot vodila v

Benečijo, drugi letnik v Istro in tretjega v Celje z okolico. Že mesec pozneje so maturanti na predaji ključa in zažigu cveka svojim naslednikom, tretjim letnikom, simbolno predali ključ do znan-

ja in seveda tudi vseh škofijskih skrivnosti ter se hkrati za vse večne čase poslovili od najbolj nezaželene šolske številke. V borbi za čast, biti varuh šolskega ključa, pa so se najbolje odrezala dekleta 3. c. Kmalu po tem so se maturanti zakopali v maturitetno gradivo, prvi letniki pa so se odpravili na ekskurzijo po vzhodni in zamejski Sloveniji, tretji pa na Dunaj. Na spletni strani ŠGV pa smo si lahko ogledali izdelek gledališke skupine dijaškega doma pod vodstvom vzgojitelja **Simona Cigoja**, ki je posnela kratki film z naslovom *Upanje mora umreti zadnje* (scenarij **Mohor Pleničar**, režija **Erik Babič**).

Uspehi naših dijakov na tekmovanjih

Ko se šolsko leto sklene, je najbolj primeren čas, da pogledamo, na katerih področjih so se naši dijaki najbolj izkazali.

Zotkini talenti

V nedeljo, 9. junija 2013, je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani svečana podelitev priznanj najboljšim na tekmovanjih v organizaciji ZOTKS – Zveze organizacij za tehnično kulturo. Mladim iz osnovnih in srednjih šol so podelili zlata priznanja. Najboljši v posamezni kategoriji so imeli častno mesto na odru, prejeli pa so tudi posebne nagrade. Med njimi so bili štirje dijaki iz Škofijske gimnazije Vipava: **Matjaž Vovk** (2. letnik), dobitnik srebrne medalje na letošnji evropski naravoslovni olimpijadi, **Matija Kerkoč**, najboljši

Vipava). Tjaša je bila izbrana na posebnem natečaju, razpisanem prav za to prireditev.

med slovenskimi četrtošolci v logiki, ter **Jan Križnič** in **Rok Miklavčič** (3. letnik) – najboljša slovenska raziskovalca v matematiki med srednješolci. Vse nagrajence je nagovoril predsednik države gospod **Borut Pahor**, ki se nam je na koncu pridružil na skupni fotografiji. Prireditve, ki sta se je poleg tekmovalcev, njihovih staršev in mentorjev, udeležila tudi predsednik Državnega sveta gospod **Mitja Brvar** in minister za izobraževanje gospod **Jernej Pikalo**, je z odličnim petjem dopolnila **Tjaša Fajdiga** (3. letnik Škofijske gimnazije

Maks Klinec in **Karin Kobal** sta dobitnika zlatega Proteusovega priznanja iz biologije, **Matjaž Vovk** pa je prejel zlato Preglovo plaketo iz znanja kemije.

Na športnem področju se je na državnem tekmovanju v atletiki izkazala ekipa deklet, posamično pa je Jan Jamnik dosegel 6., Tadej Hajna pa 8. mesto v državi v teku na 400 m.

Prav v času nastajanja tega prispevka pa nas je razveselila tudi vest, da je Občina Vipava za življenjsko delo podelila naslov častnega občana profesorju naše šole, gospodu **Janezu Zupetu**, ki mu vsi iskreno čestitamo.

To pa še zdaleč niso vsi letošnji uspehi s tekmovanj. **Nina Kobal** je prejela zlato Cankarjevo priznanje v znanju materinščine, **Sara Ilc**, **Dominik Skapin** in **Matija Kerkoč** v matematiki, **Mateja Bavčar** v poznavanju sladkorne bolezni (2. mesto v državi), v logiki so se izkazali **Matic Fučka**, **Dominik Skapin** in **Matija Kerkoč**, v latinščini pa **Tina Ušaj** in **Tea Ferjančič** (2. in 4. mesto v državi);

Vtise dogajanja na ŠGV smo tokrat zapisali: Bojana Pižent Kompara, Martina Podbersič Smrdel, Jernej Vidmar in Lojze Grahor.

Iz OŠ

Državno srečanje mladih zgodovinarjev tokrat v Vipavi

V OŠ Draga Bajca Vipava je v petek, 31. maja 2013, potekalo 44. srečanje mladih zgodovinarjev Slovenije, ki se ga je udeležilo 195 učencev in njihovih mentorjev. Pod okriljem Zveze prijateljev mladine Slovenije poteka program Mladi zgodovinarji, ki se že od leta 1969 trudi mladim raziskovalcem omogočiti spoznavanje in ohranjanje kulturne dediščine v lokalnem okolju. Letošnje srečanje je potekalo na temo Knjiga, branje in bralna kultura. Na omenjeno temo so učenci med šolskim letom pripravili raziskovalne naloge, ki jih je ocenjevala komisija za delo zgodovinskih krožkov pod predsedstvom gospe Judite Podgornik Zaletelj. Raziskovalne naloge je oddalo 49 šol, srečanja v Vipavi pa se je udeležilo 45 slovenskih osnovnih šol.

V dopoldanskem času so po skupinah in pred člani ocenjevalne komisije potekale predstavitve raziskovalnih nalog, v popoldanskem času pa je bila podelitev doseženih priznanj s kulturnim programom, ki sta se

ga udeležila tudi predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije gospa Darja Groznik in podžupan Občine Vipava gospod Alojz Durn. Kulturno prireditve so oblikovali učenci naše šole. Valček sta zaplesali Lara Cervo in Izabela Križaj, učenki baleta v Glasbeni šoli Vinka Vodopivca Ajdovščina. S hudomušno igro Znanje – naše blagostanje so nas nasmejali učenci dramskega krožka z mentorico gospo Nives Vidic. Z izjemno spretnostjo igranja na ksilofon nas je navdušila članica Tamburjašev Anja Lavrenčič in nato tudi skupni nastop pevcev mladinskega zbora pod mentorstvom gospe Zvonke Starc in vipavskih Tamburjašev pod mentorstvom gospe Vlaste Lokar Lavrenčič.

S kulturno prireditvijo in podelitvijo priznanj za raziskovalne naloge se je končalo 44. državno srečanje mladih zgodovinarjev. Na fotografiji je mladinski pevski zbor OŠ Draga Bajca Vipava pod vodstvom zborovodkinje gospe Zvonke Starc.

Učenci so z nestrpnostjo pričakovali razglasitev priznanj. Bo zlato ali ne bo zlato? Da le ne bi bilo samo bronasto priznanje. Raziskovalne naloge so iz leta v leto boljše, toda osnovni namen raziskovalnega dela ni tekmovalnost, temveč uvajanje v raziskovalno delo, spoznavanje metodologije raziskovalnega dela, uporaba literature in zgodovinskih virov. Učenci s pomočjo mentorja dobijo dragocene izkušnje, kako pripraviti raziskavo, kako predstaviti celotno idejo in oblikovati zaključke raziskovalnega dela, krepijo pa tudi pozitivni odnos do lokalnega okolja ter njegove naravne in kulturne dediščine. Kljub temu da je raziskovalna naloga dragocena izkušnja in popotnica za nadaljnje šolanje, so se učenci iz srca veselili priznanj. Po zaključni prireditvi so učenci in mentorji z vodiči TIC-a Vipava obiskali posamezne kulturne in naravne spomenike Vipave.

In kako so se odrezali vipavski učenci? Mladi raziskovalci zgodovine OŠ Draga Bajca Vipava in njihova mentorica gospa Ana Kobal so bili že enajstič uspešni. Za raziskovalno nalogo Knjige, branje in bralna kultura, ki so jo naslovili Slovenski jezik se je ohranjal za domačim ognjiščem so prejeli zlato državno priznanje. Učenke 7. razreda: Terezija Krečič, Tija Božič, Maša Božič in Ana Kobler so uspešno predstavile raziskovalno nalogo pred komisijo za delo zgodovinskih krožkov.

V raziskovalni nalogi so učenci opisali življenje Primorcev v času fašistične Italije in njihov boj za ohranitev slovenskega jezika. Generacije otrok so se slovenskega jezika učile doma, za domačim ognjiščem in v cerkvi. Vlogo šolskih učiteljev so prevzeli narodno zavedni starši in duhovniki, ki so s potrpežljivostjo in veliko ljubeznijo do slovenščine učili otroke. Za učenje pisanja in branja v krogu družine so bili napisani učbeniki, na primer Prvi koraki in Kolački. Vsaka slovenska knjiga, zelo priljubljene so bile Mohorjeve knjige, so bile zelo dragocene in spoštovane. Proti njim so fašisti začeli gonjo. Veliko izdaj je bilo zaplenjenih in prepovedanih. Fašisti so mnogo slovenskih knjig zajeli in uničili. Ljudje so na skrivaj še vedno brali. Po vaseh so slovenske knjige in časopise na skrito prinašali tigrovc in drugi zavedni ljudje. Tako se je navkljub brezobzirnemu, nasilnemu fašističnemu režimu, ki je povzročil neprecenljivo kulturno škodo, ohranjala slovenska govorna in pisana beseda.

Ana Kobler, Maša Božič, Tija Božič in Terezija Krečič so uspešno predstavile raziskovalno nalogo vipavskih učencev.

Učenci so v nalogi razmišljali tudi o današnjem odnosu do maternega jezika. Živimo v času, ko vsak lahko javno pove in zapiše svoje mnenje, kupi in bere slovenske časopise, revije, knjige. Toda, ali res spoštujemo materni jezik tako, kot bi ga morali? Slovenščina je polna tujk, mnogi izveski nad trgovinami in lokalih

so v tujih jezikih, v trgovskih centrih v bližini Nove Gorice slišiš nadrejene, ki dajejo trgovkam navodila v italijanščini. Celo na banki v Vipavi je bil nedavno dvojezičen napis: v slovenščini in italijanščini. Stranke je opozarjal, da se blagajne odpirajo z zamikom. Zaradi omenjenega napisa smo se Vipavci pritoževali, saj pri nas na Vipavskem ne živi italijanska narodna manjšina. Mnogi starši dajejo otrokom tuja imena. Redki otroci in odrasli znajo povedati ali zapeti slovensko narodno pesem v celoti. Takih primerov je še veliko. Kot da se sramujemo slovenščine. Ali moramo v tujino, da začnemo spoštovati materni jezik oziroma pretrpeti zaničevanje, kot so ga Primorci pod fašizmom? Nikoli več se zatiranje ne sme zgoditi. Prav pa je, da mladi spoznajo, kakšno je bilo življenje prastaršev in kaj so storili, da so ohranili kulturo in narod pred uničenjem.

V raziskovalnem duhu so učenci preživeli kar nekaj tednov. Košček za koščkom so sestavljali celoto. V nalogi so sodelovale cele družine. Med seboj so se povezovale generacije v starosti od 12. do 93. let. Zahvaljujem se vsem, ki ste nam pomagali in nas obogatili z novimi spoznanji naše bogate preteklosti. Prav tako hvala vsem, ki ste z donacijami obogatili srečanje mladih zgodovinarjev Slovenije, zlasti Mlinotestu, Črtici s. p., in Don donu, saj ste omogočili, da je bilo naše srečanje še prijetnejše.

*Ana Kobal,
mentorica zgodovinskega krožka OŠ Draga Bajca Vipava in
koordinatrica srečanja mladih zgodovinarjev Slovenije
Foto: Aljaž Fajdiga, 9. c*

Državno tekmovanje iz matematike

V soboto, 20. 4. 2013, je potekalo državno tekmovanje iz znanja matematike za zlato Vegovo priznanje. OŠ Draga Bajca Vipava je bila ena od osmih osnovnih šol, ki so organizirale omenjeno tekmovanje. Organizacijo tekmovanja smo vzeli precej resno. Tako smo na šoli organizirali tehnični dan, na katerem so učenci sedmih razredov izdelali darila, za učence tekmovalce in njihove mentorje. Vodja tehničnega dne je bila učiteljica Katarina Koren. Pod mentorstvom učiteljice Janje N. Nusdorfer so učenci izdelali tudi nekaj strani v biltenu. Bilten je enoten za vso državo. Ponosni pa smo, da lahko v njem beremo o naši občini ter naravnih in kulturnih znamenitostih občine Vipava.

Uvodni pozdrav in spodbudne besede sta tekmovalcem namenila predstavnica Društva matematikov in fizikov gospa Franica Koglot, predstavnik občine gospod magister Alojz Durn ter ravnateljica šole gospa Alenka Nussdorfer Bizjak.

Državnega tekmovanja so se udeležili najboljši učenci iz 7., 8. in 9. razreda iz celotne Slovenije. Na naši šoli je tekmovalo 34 učencev iz 16 osnovnih šol novogoriške regije. Na državni ravni je tekmovalo 250 učencev iz 7. razreda, 240 učencev iz 8. razreda in 232 učencev iz 9. razreda.

Našo šolo so zastopale tri učenke, sestre Terezija (7. razred) in Marija Krečič (9. razred) ter Monika Krapež (8. razred). Z rezultati vseh treh smo zelo zadovoljni. Marija je dosegla med vsemi tekmovalci na državnem nivoju 5. mesto in si prislužila zlato Vegovo priznanje ter 3. nagrado. Tudi Terezija je odlično izkazala svoje znanje matematike in se uvrstila na 16. mesto v državi. V številu doseženih točk je Marijo premagala za eno točko. Tudi Terezija je osvojila zlato Vegovo priznanje.

Učenke smo na tekmovanje pripravljale Katarina Koren, Janja N. Nusdorfer ter Mojca Pev. Mentorici tekmovalkam sva bili Janja in Mojca.

Vsem trem tekmovalkam za odlične dosežke v imenu učiteljev OŠ Draga Bajca Vipava iskreno čestitamo. Mariji in Tereziji pa želimo, da bi izjemen način matematičnega razmišljanja znali izkoristiti tudi v njunem nadaljnjem življenju.

Za državno tekmovanje smo pridobili tudi sponzorje. Nekateri so donirali reklamni material, drugi pa so pomoč izkazali v denarju. Denar in sponzorski material smo porabili za obdarovanje tekmovalcev in njihovih mentorjem.

Sponzorji državnega tekmovanja:

- Sk group iz Batuj
- Kulturno izobraževalno društvo Teodozij iz Vrhpolja
- Inštitut za varnost Lozej iz Ajdovščine
- Mlinotest iz Ajdovščine
- DZS
- Knjigarna in papirnica Črtica iz Vipave
- Občina Vipava

Najlepša hvala vsem!

Mojca Pev, vodja tekmovanja

13. mednarodni otroški literarni natečaj: Mlada Vilenica 2013

Letošnje kristalno pero je za zmagovalno pesem Moja knjiga v kategoriji od 7 do 11 let prejela učenka Osnovne šole Draga Bajca Vipava Ajda Furlan.

Strokovna komisija je v obrazložitvi zapisala: Knjiga v Ajdini pesmi je živa, veliko ve, polna je skrivnosti in je vedno na voljo. To ni zgolj snopič papirja, ujet v platnice, to je že kar prijateljica, bitje, nekdo, ki se ga nikoli ne naveličaš, saj, kot pravi avtorica, »posluša«, »razume«, »popelje«, »pokaže«, »odpira nove strani v življenju«.

MOJA KNJIGA

Moja knjiga,
tista knjiga,
ki berem jo vsak dan.
Me posluša,
me razume,
če grem kdove kam.

Moja knjiga,
tista knjiga,
ki berem jo vsak dan.
Me popelje
in pokaže,
kako je svet prostran.

Moja knjiga,
tista knjiga,
ki berem jo vsak dan.
Mi od včeraj,
vse do danes,

odpira novo stran.

Čestitamo, Ajda!

Z naše šole so letos na natečaju sodelovali še učenci 4. razreda Benjamin Kariž in Špela Marc iz Vipave, Miha Fabčič in Jerneja Marolt iz Podnanosa – mentorica Marija Nabergoj, ter petošolci Naja Bratož, Sara Flandja in Kaja Kopačin iz Podnanosa – mentorica Vida Trošt Vidic.

Damjana Černigoj, mentorica

Razredno gledališče v 4. razredu

Konec aprila smo četrtšolci na Osnovni šoli Draga Bajca zaključili projekt, ki je vključeval posnetke namiznega gledališča Grdi raček in radijskih iger, ter dramsko igro Žiga, kisl kumara. Poseben izziv je bilo snemanje filma o čarovniškem sejmu v Čaritrgu, na katerem se je pojavilo kar nekaj svetovno znanih osebnosti – Matilda, Harry Potter, njegova prijateljica Hermiona in prijatelj Ron ... V filmu, ki je bil insert dramske igre, so odlično zaigrale čarovničke Kornelija Feferon Kavolfior – Maruša Kramli Marmolja, Čarimara Von

Majaron – Alexandra Trevisan, prodajalci turbo čarovniških metel in prodajalke čarovniških napojev in urokov. V igri je vlogo čaravnice Mice doživeto odigrala Špela Marc, Simon Kete pa se je v predstavi ves čas kislo držal, ker mu oče ni dovolil med nevihto igrati računalniške igre. V igro smo vključili tudi ples. Pod vodstvom Nine Štor so naše čarovničke postale prava plesna skupina! Za uspešen nastop so si zaslužili bučen aplavz staršev in vrstnikov. Še enkrat čestitamo!!

Film sta posnela in zmontirala naša devetošolca Blaž Bratovž in Aljaž Fajdiga.

Damjana Černigoj, mentorica

Petošolci iz vipavske šole na Krasu

Učenci petega razreda pri predmetu družba spoznavajo Slovenijo in njene značilnosti in zanimivosti. Med drugim spoznavajo tudi značilnosti Krasa in kraških pokrajin, zato smo se s petošolci z Goč, Podnanosa in Vipave v petek, 19. 4. 2013, odpravili na ogled Škocjanskih jam in njihove okolice.

Zjutraj smo se z avtobusom odpeljali do vasi Matavun, kjer sta nas pričakala vodička in vodič. Razdelili smo se v dve skupini in si ogledali zbirko zgodovine raziskovanja Škocjanskih jam, etnološko, geološko, arheološko in biološko zbirko v treh muzejskih v vasi Škocjan. Oglasili so se naši želodčki, zato smo si vzeli čas za malico. Ko smo potešili lakoto, smo se pod vodstvom vodiča Edija odpravili v čarobni svet podzemlja, v Škocjanske jame. Pot v jamo nas je najprej vodila skozi umetno narejeni rov, iz katerega smo

vstopili v jamsko dvorano Paradiž. Tako ime je dobila zaradi ogromnega števila raznovrstnih kapnikov, ki očarajo še najbolj nezainteresiranega obiskovalca. Pot nas je vodila naprej v Tiho jamo. V prvem delu te jame je kapnikov zelo malo, saj se je pred približno 17000 leti udrl jamski strop in s sabo pokopal tudi vse kapnike. Drugi del pa postreže s pogledom na stalaktite, stalagmite in stalagmate vseh oblik in velikosti. Povedali so nam, da je ta del jame varno zatočišče za netopirje, ki zimo v njej prepijo. Šumenje reke je naznanjalo prihod v Šumečo jamo, skozi katero teče reka Reka. Reka je oblikovala prečudovit kanjon, po katerem nadaljuje pot po podzemlju vse do Italije, kjer ponovno pride na plan, kot reka

Timava. Učenci so si ogledali še znamenite ponvice in razliko med kapniki Tihe in Šumeče jame ter na lastne oči videli ponor reke v podzemlje. Iz jame smo prišli v udornico Velika dolina. Po skoraj 500 prehojenih stopnicah so bili učenci navdušeni, ko so zagledali dvigalo, s katerim smo prišli iz udornice.

Za nami je bil ogled kraškega podzemlja, čakal pa nas je še sprehod po učni poti, na kateri smo spoznali živali in rastline s tega območja, pa tudi način življenja ljudi na Krasu in tamkajšnjo arhitekturo. Učenci so si lahko ogledali, kako izgledajo gručaste vasi in tipična kraška bajta z borjačem in štirno. Ogledali so si še več kraških pojavov, kot so udornica, brezno in žlebiči.

Po končanem sprehodu skozi vasi Betanja, Škocjan in Matavun smo se vrnili k avtobusu in se prijetno utrujeni in zadovoljni vrnili proti domači Vipavski dolini. Verjamemo, da so učne ure v naravi in praktična izkušnja pripomogli, da si učenci sedaj Kras in njegove značilnosti bolj nazorno predstavljajo in bo njihovo znanje zaradi te izkušnje trajnejše.

Aktiv 5. razreda

Naravoslovni dan – obisk Petrove kmetije v Narinu

Prelepo četrtkovo aprilsko jutro. Napoved za lep, topel, sončen dan, v nas pa mešani občutki, kako se bo izteklo. Ali nam bo uspelo dovolj motivirati otroke, da bodo z zanimanjem spremljali dogajanje na prijetni Petrovi kmetiji? Prvo presenečenje je bilo že takoj na začetku, ko je avtobus pripeljal točno.

Ob prihodu nas je že čakala gospodinja s svojim zvestim spremljevalcem kužkom, ki nas je vseskozi spremljal pri ogledih.

Ko so otroci oddali nahrbtnike, so nas povabili v veliko jedilnico, kjer sta nam gostitelja postregla s čajem in domačim pecivom. Nato smo se razdelili v dve skupini. Ena skupina se je z gospodinjo odpravila v črno kuhinjo, kjer je ob ognjišču spoznala življenje nekoč. Otroci so zamesili kruh in ga oblikovali v hlebčke ter ga ob pomoči gospodinje sami vložili v peč. Sledilo je »suho kopanje« v škafu, nad katerim so bili otroci zelo navdušeni. Po prvem opraviilu je sledila malica, nato sta se skupini zamenjali. Z gospodarjem smo odšli v lopo, kjer so otroci spoznali stara orodja in naprave, ki so jih včasih uporabljali pri opravilih na kmetiji: plug, brano, črtalo, košaro za pšenico, srp, koso, cepec, plevnik, slam-

oreznico, mlinski kamen.

Tudi sami so se preizkusili v mlatenju pšenice, ločevanju pšenice od plev in mletju.

Kuža, ki je ves čas sledil dogajanju na kmetiji, je na naše veliko presenečenje s slastjo pojedel moko.

Po končanem ogledu je sledilo še presenečenje. Na kmetiji imajo namreč novo zanimivost, ponija, katerega so lahko vsi otroci zajahali in z njim pojezdili en krog. Nekateri otroci so imeli nekoliko strahu, drugi pa so izžarevali neverjetno srečo in zadovoljstvo.

Otroci so dobili še vsak svoj hlebček, ki so ga z velikim ponosom odnesli domov.

Še slovo od gostiteljev in prijetna pot proti domu, kamor smo se vrnili okrog 14. ure.

Učiteljice 1. razreda

Zaključek šolskega leta na Nanosu

Učenci 2. a razreda OŠ Draga Bajca Vipava smo letos še posebno težko pričakovali konec šolskega leta, saj smo se veselili našega skupnega odhoda na Nanos, kjer smo preživeli dva dni. Združili smo pohodniške, naravoslovne in tehniške vsebine ter zaključno prireditev s srečanjem s starši. Končno je napočil 19. junij, dan našega odhoda.

Starši so nas z avtomobili odpeljali do lovske kočice nad Podnanosom. Ko smo se vsi zbrali, smo se odpravili peš proti Abramcu. Po poti smo opazovali naravo. Sredi gozda smo malicali. Vsi smo bili veseli, ko smo prišli do lovske kočice na Nanosu.

Štefan Česen

Na Nanosu mi je bilo prav vse všeč. Skozi teleskop smo opazovali Sonce in Luno. Na igrišču smo se igrali. Videli smo tudi živali. Bilo je čudovito.

Almin Felič

Najbolj všeč mi je bilo, da smo prespali v lovski koči. Ko smo prispeli, nas je gospa Nadja razporedila po sobah. Uredili smo si prtljago in na postelje raztegnili spalne vreče. Morali bi malo počivati, vendar je bilo vse drugo bolj zanimivo. V družbi sošolk in sošolcev smo uživali.

Manja Praček

Vse mi je bilo zelo všeč. Najbolj sem bila navdušena, ko smo spali v spalnih vrečah, lovili metulje, s taborniki postavljali šotor in z lučkami gledali zvezde. Videli smo mali voz in zvezdo Severnico. Taborniki so nam pokazali, kako lahko jemo koprivo in nas ta nič ne opeče. Izdelovali smo različne vozle, postavili šotor, nosili ponesrečenca in se igrali taborniške igre. Nekateri so plezali na bukev, drugi pa so pod njo slikali pisane metulje.

Katjuša Gorkič

Vse mi je bilo zelo zanimivo. S posebnimi mrežami smo lovili metulje. Potem jih je ga. Irena dala v prozorno posodo, da smo jih lažje opazovali in v knjigi prepoznali njihova imena. Nato smo jih izpustili. Čeprav nisem ulovila nobenega metulja, mi je bilo vseeno zelo všeč. S tabornikom g. Blažom smo šli na travnik in v gozd. Iskali smo užitarne rastline in nekatere smo tudi jedli. Poizkusili smo tudi koprivo. Z g. Jožetom smo skozi teleskop gledali Sonce in Luno. Na Soncu smo videli pege. Zelo nestrpno sem pričakovala in se veselila nastopa za starše, ki nam je zelo uspel. Vsi so nas pohvalili.

Ester Kobal

Zelo zanimivo mi je bilo, ko smo lovili metulje in sem jih lahko videl od blizu. Zvečer smo se v sobi igrali z lučkami in se smejali. Zanimivo je bilo opazovati skozi teleskop. Tabornice so nam pripravile zanimivo igro Lov na lisico. Ker smo preveč hiteli, smo zgrešili pot. Zanimiva je bila tudi igra Morski pes. Opazovali smo medveda in na igrišču igrali nogomet.

Patrik Ambrožič

Na Nanosu se je mnogo zanimivega dogajalo. Lovili smo metulje in druge žuželke. Metulje smo dali v plastične steklenice, da smo jih lepše videli. V knjigah smo jih poiskali in poimenovali, potem pa izpustili. Naučili smo se razlikovati dnevne in nočne metulje. Našli smo pet različnih vrst metuljev. Druge žuželke smo dali v večje plastične posode, kjer smo jih opazovali in potem izpustili.

Anesa Čehić

Pri Abramumu smo videli in tudi hranili koze. Najbolj všeč nam je bila najmanjša kozica. Zadnji dan našega dvodnevne izleta sem imela rojstni dan. Sošolci so mi voščili in zapeli že pri zajtrku. Popoldan pa me je razveselila mama s torto, ki mi jo je spekla. Na torti je bila skupinska fotografija našega razreda. Vsi smo se posladkali z odlično torto. Tako sem na Nanosu preživela nepozaben rojstni dan v družbi sošolk in sošolcev.

Maruša Mikuž

Bilo mi je res vse všeč. Hrana je bila zelo dobra, nekatera še boljše kot doma. Učiteljici in naši gostje so bili prijazni. Vedno smo imeli kaj za pod zob, sadje in pijačo. Med lovljenjem metuljev sem se zelo zabavala. Ulovila sem jih kar devet. Ulovila sem tudi čmrlja, ki smo si ga natančno ogledali. Ves čas je brenčal. Potem smo ga izpustili. S sošolkami, sošolci in ga. Nadjo sem se imela zelo lepo.

Andreja Ferjančič

Najbolj všeč mi je bilo, ko smo lovili metulje in ko so prišli taborniki. Z njimi smo se igrali igro Lov na lisico, postavljali šotor in plesali. Zelo zanimivo je bilo, ko smo z g. Jožetom s pomočjo teleskopa gledali Sonce in Luno. Na Soncu so bile črne pike, ki smo jih morali prešteti. Nihče ni preštel vseh pik, ker jih je bilo preveč in so bile majhne. Na Luni smo videli suho vodo.

Julija Petrič

Zelo mi je bilo zanimivo, ko je prišla ga. Irena. Pomagali smo vili Zvončnici. Po skupinah smo nabirali rastline s cvetovi določenih barv, jih opisovali, razvrščali, prepoznavali in spoznavali njihove značilnosti. Vsaka skupina je iz nabranih rastlin oblikovala številko, koliko različnih vrst rastlin je nabrala. Lovili smo tudi metulje in druge žuželke. Pod bukvijo smo imeli prijetno senčico, kjer smo risali z gospo Vesno. Na Nanosu sem se imela zelo, zelo, zelo lepo.

Ema Klančnik

Prvič sem lovila metulje s posebno mrežo metuljnico in bilo mi je zelo všeč. Ulovila sem dva, enega nočnega in enega dnevnega. Naučili smo se jih ločiti med seboj. Prvič sem tudi gledala s teleskopom Sonce in Luno in izvedela več zanimivih stvari, ki jih še nisem vedela. Prvič sem videla pravega, živega medveda. Zdel se mi je zelo velik. S travo sem hranila kozice, največkrat pa najmanjšo, ki je bila najbolj zanimiva. Na Nanosu mi je bilo zelo všeč in izvedela sem veliko novih in zanimivih stvari.

Erleta Balaj

Sedaj bi se pa radi še zahvalili vsem, ki so pripomogli k temu, da smo preživeli dva tako lepa dneva na Nanosu. Najprej Lovski družini Vipava in oskrbniku lovskega doma g. Dragu Čuku za brezplačno dvodnevno domovanje v njihovem lovskem domu; ga. Ireni Božič za spremstvo na pohodu, da je bila naša pot skozi gozd do Abrama varnejša; ga. Vesni Žvanut za spremstvo in vso pomoč med našim dvodnevnim bivanjem; taborniku g. Blažu Pračku, tabornicama Maji in Eli iz Rodu Mladi bori Ajdovščina, ki so nam približali zanimive taborniške veščine in igre; gospodu Jožetu Rutarju za opazovanje Sonca in Lune skozi teleskop; ga. Ireni Kodele Krašna iz Zavoda Rdeči apolon, s katero smo odkrivali rastline in male živali; kuharici Aniti pri Abramcu za okusno hrano; osebjem šole in gospe ravnateljici za vso pomoč pri organizaciji in izvedbi. Seveda pa najpomembnejša zahvala gre staršem, ki so nam stali ob strani in nam pomagali od zamisli do izvedbe.

Učenci in učenke 2. a razreda z učiteljico Nadjo Kompara

Ekipa prve pomoči iz Osnovne šole Draga Bajca Vipava tretja na regijskem tekmovanju

Regijsko tekmovanje je potekalo 19. aprila v Ilirski Bistrici. Poleg vipavske ekipe so se preverjanja iz znanja prve pomoči udeležili še dve ekipi iz Cerknice, dve iz Ilirske Bistrice in ena iz Tolmina. Pred Vipavci sta se uvrstili le obe ekipi iz Cerknice, kar pomeni, da so bili prvi v goriški regiji. Že prej, v začetku aprila, je vipavska ekipa zmagala na lokalnem tekmovanju, pred ekipama OŠ Danila Lokarja Ajdovščina in OŠ Šturje. Tekmovanje iz prve pomoči je potekalo tako, da so ekipe najprej reševale dva testa: prvi test se je nanašal na znanje o prvi pomoči, drugi pa na znanje o zgodovini Rdečega križa. Nato so se ekipe preizkusile še na treh delovnih točkah, kjer so morale pravilno oskrbeti poškodovance.

Znanje iz prve pomoči je v naši družbi premalo cenjeno, zato je prav, da se z osveščanjem in učenjem prične že v osnovni šoli. To je praktično znanje, ki nam pride vedno prav: od majhnih prask in ureznin do zlomov. Člani ekipe so celo šolsko leto prizadevno obiskovali krožek prve pomoči in se usposabljali pod mentorstvom Monike Fajdiga. Tekmovanja so se udeležili: *Beti Uršič, Laura Koren, Žak Mohorčič Margan, Maj Žagar, Aljaž Fajdiga, Lara Cervo, Nika Papež in Patrik Mikuž.*

Učenci pa niso samo obiskovali krožka iz prve pomoči, temveč so pomagali tudi ob drugih akcijah Rdečega križa Ajdovščina: sodelovali so pri projektu Drobtnica, pri novoletni slovesnosti v Centru starejših Pristan ter pri organizaciji regijskega tekmovanja iz prve pomoči za odrasle člane, ki je potekalo maja v Ajdovščini. Za prizadevno sodelovanje si zaslužijo vso pohvalo.

Monika Fajdiga

Znanje iz roda v rod

Pri pouku naravoslovja nam je naš kuhar g. Bogdan Jež predstavil tri osnovne načine cepljenja.

Njemu je različne načine cepljenja pokazal že njegov ded, nekaterih pa se je naučil sam.

Na »divjako« (mlado drevo, ki je zrastle iz koščice) smo cepili žlahtno sorto sadnega drevja.

Ugotovili smo, da je za cepljenje potrebna natančnost ter dobre podlage in cepi. Pri delu potrebujemo čisto orodje.

Kuharju se zahvaljujemo za prikaz.

Učenci in učenke 6. r.

Razstava izpod pridnih rok Šembidcev v Podnanosu

V soboto, 6. 4. 2013, so v Kulturnem domu v Podnanosu odprli razstavo z naslovom IZPOD PRIDNIH ROK ŠEMBIĐCEV, na kateri so s svojimi vezenimi umetnijami, blazinami in prtički sodelovali tudi petošolci po-

družnične šole v PODNANOSU, ki so pod vodstvom razredničarke vezli med urami gospodinjstva, v okviru tehničnega dne, med odmori in seveda tudi doma.

Večino vezenin je v blazine prijazno zašila gospa Darja Žgur, dve blazini pa sta zašili gospe Dolores Tomažič in Neja Premrl.

Učenci so bili nad svojimi izdelki navdušeni, obiskovalci razstave pa so pohvalili izdelke in idejo, da se bogastvo ročnih del in vezenja prenaša na mlade rodove.

Razstava je bila odprta še v nedeljo, 7. 4. 2013.

Dan ljubezni v Podnanosu

Otroški pevski zbor in Mladi kitaristi iz podružnične šole Podnanos so se ob 100-letnici KD Pihalnega orkestra Logatec pridružili njihovem vseslovenskemu projektu, s katerim so uglasili našo deželo v ljubezen do glasbe in prijateljstva. Po vsej Sloveniji se je ob isti uri zaigralo in zapelo v en glas pesem Dan ljubezni skupine Pepel in kri. Dogajanje je popestrila dramska skupina z igro Maček Muri.

Zdrava prehrana mladostnika in obisk RTV Slovenija

V 5. razredu podružnične šole PODNANOS (OŠ Dra- ga Bajca Vipava) smo imeli v ponedeljek, 22. 4. 2013, naravoslovni dan za naslovom ZDRAVA PREHRANA MLADOSTNIKA. Že več let sodelujemo z diplomiranim medicinskim sestram Tamaro KOFOL in Alenko NAGLOST iz Zdravstvenega doma Ajdovšči- na, ki sta nam tudi letos pripravili odlično predavanje o zdravi prehrani in praktične delavnice.

Pripravili smo si zdrav zajtrk, domači misli, dva skut- na namaza, eden z začimbami in zelišči, drugega s papriko, korenjem in zelišči, polnozrnat ržen kruh ter sveže stisnjen pomarančni sok.

Vse to pa je dodatno popestrila še televizijska ekipa

Ob takem doživetju se želim še enkrat zahvaliti predavateljicama Tamari KOVOL in Alenki NAGLOST, novinarki Neži Prah in snemalcu RTV SLO, kuharici Martini SERAŽIN za pomoč pri pripravi materiala za zdrav zajtrk ter seveda učencem 5. razreda, ki so s svojimi komentarji, razmišljanji in delom naredili ta dan tako zanimiv in pester.

RTV SLO iz Ljubljane z novinarko Nežo PRAH, ki je vse posnela. Posnetki so bili predvajani v četrtek, 25. 4. 2013, v okviru oddaje INFODROM, ki je bila na sporedu 1. programa RTV SLO od 18. uri. Televizijska ekipa je posnela še utrip in dejavnosti v času rekreativnega odmora, ki ga izvajamo na naši podružnici vsak dan.

Evropa v šoli

ZAKLJUČNA PRIREDITEV 14. NACIONALNEGA NATEČAJA EVROPA V ŠOLI 2012/2013 S PODELITVIJO NAGRAD V KULTURNEM DOMU KRŠKO, 10. 5. 2013

Petošolci iz Podnanosa, OŠ Draga Bajca Vipava, so letos sodelovali na natečaju »Evropa v šoli«, kjer so na regijskem nivoju na likovnem delu natečaja dosegli lep uspeh. Andreja Tomažič (2. mesto), Kaja Tominec Hrib (4. mesto), Iris Andlovec (5. mesto) so se uvrstile v izbor na državno tekmovanje in prejele lepe nagrade za uvrstitev na regijskem tekmovanju.

Mlade ustvarjalke, mladi ustvarjalci, mentorice in mentorji ter gostje smo bili torej v petek, 10. maja 2013, povabljeni v Krško. Po dolgi vožnji iz Podnanosa do Ajdovščine in nato preko Ljubljane do Krškega smo prispeli v Krško, kjer se je ob 10.00 začela prireditev.

Najprej so nas prijazno pozdravili Miran Stanko, župan občine Krško, Vinko Hostar, predsednik Zveze prijateljev mladine Krško, Nevenka Alja Gerl, predsednica Nacionalnega odbora Evropa v šoli, Karin Elena Sánchez, generalna sekretarka Zveze prijateljev mladine Slovenije, slavnostni govor pa je imela Liana Kalčina, predsednica Nacionalnega odbora za otrokove pravice.

Po uradnem začetku in slavnostnem govoru smo si ogledali odlično izpeljan kulturni program, ki so ga izvedli učenci OŠ XIV. divizije Senovo. Popeljali so nas skozi našo literarno zgodovino, kjer smo srečali Kekca, Martina Krpana, Krjavla ... Odlično si bili izpete tudi glasbene točke. Program sta dopolnila še step plesalec Luka Vodlan ter pevka Nuša Derenda.

Med prireditvijo so najboljšim mladim ustvarjalcem likovnih, literarnih, fotografskih in video del, projekt-nih nalog in raziskovalnih nalog ter avtorjem spletnih strani in povezovalnega natečaja podelili priznanja in nagrade.

V avli kulturnega doma je bila na ogled razstava izbranih del natečaja.

Zahvaljujemo se vsem, ki so pripomogli, da smo lahko sodelovali v tem projektu.

Vida TROŠT VIDIC, mentorica

Igraj se z mano

Besede »igray se z mano« so otrokom v vrtcu poznane, bile pa so tudi povabilo k skupnemu ustvarjanju, druženju, povezovanju. V okviru Mednarodnega festivalskega leta »Igraj se z mano«, ki s svojimi aktiv-

nostmi spodbuja integracijo oz. inkluzijo med otroki, mladostniki in odraslimi osebami s posebnimi potrebami je bil zasnovan tudi 6. mednarodni likovni natečaj pod okriljem Zavoda za usposabljanje Janeza Levca iz Ljubljane.

Otroci iz vrtca Vipava, skupina Škratki, so pridno ustvarjali, slikali, risali in sodelovali na natečaju z 10 likovnimi deli. 5. februarja smo se z dvema deklicama Iso Valič in Anjo Kariž udeležili odprtja razstave v Cankarjevem domu v Ljubljani. Posebnost teh razstav je ta, da so zasnovane na način, da jih otroci postavljajo sami. In tako je bilo tudi v Cankarjevem domu, kjer so razstavo obogatili z različnimi delavnici, glasbenimi točkami in podelitvijo priznanj.

Namen te razstave pa je, da obiskuje tudi druge kraje

po različnih lokacijah Slovenije. Želela sem, da bi razstavo pripeljala v Vipavo in takoj sem naletela na pozitivne odzive s strani OŠ Vipava in vrtca Vipava. K sodelovanju sem povabila učiteljico Damjano Črnigo, ker so v tem natečaju sodelovali tudi njeni učenci. S svojimi izkušnjami in strokovnostjo nam je pomagala tudi učiteljica likovnega pouka Petra Prosen.

22. maja smo razstavo odprli v vrtcu Vipava in na OŠ. Otroci so jo postavljali sami, ves čas nas je zabaval klovn Jaka, sledili pa sta tudi dve ustvarjalni delavnici. Razstava se je zaključila 14. junija.

Menim, da je bil cilj »vzpostavljanje stikov in druženje med otroki s posebnimi potrebami in večinsko populacijo dosežen.«

Ingrid Šelj

Iz Lavričeve knjižnice

Vrnitev Franceta Mesesnela v Vipavo

Ko je leta 1951 prispela do Vena Pilona v Pariz novica o odkritju spominske plošče na fasadi Mesesnelove domačije (posredoval mu jo je dr. Izidor Cankar, umetnostni zgodovinar, ki je mlajšega kolega Mesesnela omogočil prvo zaposlitev na ljubljanski univerzi) se je nemudoma oglasil s komentarjem:

»Bral sem tudi o spominski proslavi pokojnega Mesesnela v Vipavi. Razen plošče na družinski hiši bi posebno počastili njegov spomin, ako bi se kaj ukrenilo za varstvo naravnih lepote in kulturnih spomenikov Vipave, na katero je bil tako ponosen pokojni prijatelj. Radoveden sem, kako so se popravile velike poškodbe, ki so bile povzročene pred par leti, hladnokrvno, v notranjosti vipavskega gradu Lantieri in njegovi neposredni okolici.« (pismo z Montparnassa, 17. 12. 1951). Kot uvod v predstavitev knjige o korespondenci med prijateljema, ki jo je pred kratkim izdala Pilonova galerija in ki je potekala v lepih prostorih vipavske knjižnice, je dr. Irene Mislej citirala omenjena odstavka iz Pilonovega pisma in dodala, da bi ta danes najbrž bil izjemno srečen ob končani prenovi Lanthierjevega dvorca. Z njim se lahko

vsi strinjamo, da je najboljša počastitev umetnostnega zgodovinarja res dejstvo, da so spomeniki v nekem

kraju lepo obnovljeni, vzdrževani in predvsem spoštovani. V knjig je objavljena medsebojna korespondenca prijateljev, ki pokriva dobro desetletje v 20. letih, prav v času, ko sta oba samozvestno začela vsak svojo pot v umetnost. Mladi doktor umetnostne zgodovine (promoviral je v Pragi) France Mesesnel se je v Ljubljani uveljavljal kot univerzitetni predavatelj, likovni kritik in organizator razstav, obetavni Pilon pa se je šolal v Firencah in na Dunaju (prej sta skupaj preživela leto dni v Pragi) ter po vrnitvi domov ustvaril svoja najboljša dela v očetovi pekarni oz. nadstropje višje. Prijateljstvo se je še poglobilo, potem ko se je France Mesesnel poročil z rojakinjo iz Lokavca Sašo Knaus, iz Hmelakove družine. V knjigi je tudi opis pomembne donacije, ki jo je Pilonovi galeriji namenil Janez Mesesnel, ki si je v 50. letih izbral prav Pilonovo slikarstvo za vsebino umetnostnozgodovinske diplome in je s tem tudi na nek način izpolnil namero, ki jo je imel oče, da o Pilonu napiše monografijo. Gradivo dopolnjuje še dopisovanje Saše in Janeza Mesesnela s Pilonom in biografiji očeta in sina. Mesesnela, ki ju je pred leti napisal Marko Vuk. S to izdajo in razstavo, ki bo vključena v praznovanje 40. letnice obstoje galerije, bomo osvežili spomin na prijatelja in na čas, ki sta ga z izjemnim kulturnim občutkom sooblikovala.

Irene Mislej

»Mala malca« – iskanje gradiva s pomočjo računalnika je lahko zabavno

Se vam zdi hecen naslov za prispevek, ki govori o resni stvari, kot je iskanje gradiva v knjižnici? Saj ravno zato je takšen! Da vam pade v oči in se vprašate, kaj je na tej malci ... Zdaj pa zares: v Lavričevi knjižnici, ki je v novi vipavski knjižnici povabila uporabnike, da se naučijo brskati po zakladih na policah s pomočjo računalnika, smo več kot zadovoljni od odzivom. Prišli so ljudje vseh starosti in poklicev – in odšli z novim znanjem. Mala malca pač!

V tednu vseživljenjskega učenja, ki se je zaradi velikega števila prireditev in izobraževanj, ki jih ponujajo različne ustanove in organizacije, razširil kar na cel mesec maj, smo v Lavričevi knjižnici Ajdovščina – Krajevni knjižnici Vipava pripravili za naše uporabnike in obiskovalce usposabljanje za iskanje gradiva v knjižnici. Gradivo smo iskali s pomočjo računalniškega kataloga COBISS/OPAC, preko katerega lahko tudi od doma preverimo, če knjižnica z njim razpolaga in če je v knjižnici dostopno. Na ta način lahko ugotovimo, če je prosto ali izposojeno in tudi vidimo, na katerem oddelku v knjižnici se nahaja. V času usposabljanja smo s pomočjo dobljenih podatkov knjigo poiskali na polici in si ogledali označbe posameznih oddelkov knjižnice. Naučili smo se uporabljati tudi storitev MOJA KNJIŽNICA, ki med drugim omogoča rezerviranje in podaljševanje gradiva ter medknjižnično izposajo. Zanimanim smo predstavili uporabo tujih baz podatkov, ki so preko spletne strani Lavričeve knjižnice na razpolago našim članom.

Izobraževanja, ki je trajalo približno 40 minut, se je v treh dneh udeležilo 13 osnovnošolcev in 6 odraslih (med njimi trije upokojeanci). Usposabljanje je vodil Andrej Kobal, ki je na privlačen in enostaven način udeležencem razbrazil strah pred »tistimi računalniškimi škatlami« in učvrstil spoznanje, da so računalniki le orodje, ki jim pomagajo do cilja.

Pridobljeno znanje bodo udeleženci ob pomoči knjižničarke ali knjižničarja lahko nadgrajevali in utrjevali ob naslednjih obiskih knjižnice.

Zato le pogumno! Če vam kaj ni jasno ali vas še kaj zanima, vam v knjižnici radi pomagamo.

Ob takšnih primerih, kot je bilo usposabljanje v okviru Tedna vseživljenjskega obdobja, šele zares vidimo, kako velika pridobitev je knjižnica v Vipavi. Skorajda nemogoče si je predstavljati, da bi takšno izobraževanje izpeljali v prejšnjih prostorih, kjer za to ni bilo osnovnih pogojev. Seveda jih ni bilo tudi za prireditve, kot so literarni večeri ali predstavitve. Doslej smo pripravili tri: zadnjo v ponedeljek, 10. junija, ko smo skupaj s Pilonovo galerijo predstavili publikacijo (podpisuje jo dr. Irene Mislej) s korespondenco med Francem Mesesnelom (nanj opozarja spominska plošča v Vipavi) in Venom Pilonom.

Volk in sedem kozličkov – otroci pa v knjižnici!

Pri uri pravljic so vrhpoljski šolarji pripravili imenitno gledališko predstavo za otroke v Vipavi in Ajdovščini. V knjižnici so zaigrali, zaplesali in zapeli kozlički, mama koza in volk.

V maju so nas pri uri pravljic s svojim nastopom razveselili učenci tretjega razreda OŠ Draga Bajca Vipava, **podružnične šole Vrhpolje** pod mentorstvom **Nadje Rodman Koradin**. Obiskali so nas kar dvakrat. Najprej v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini, slab teden pozneje pa še v Krajevni knjižnici Vipava.

Gledališka predstava *Volk in 7 kozličkov*, katere zgodbo vsi dobro poznamo, je ob spremljavi dveh kitar (**Branke Ferjančič** in **Nadje Rodman Koradin**) ter ob plesnih vložkih slovenskih ljudskih plesov zažarela v novi podobi. Z igro, pesmijo in plesom so **Tina Skočaj, Julija Kovač, Tomaž Čoha, Tadej Ipavec, Marko Lavrenčič, Tjaša Natlačen in Polona Premrl** uspeli prikazati razigrano norčavost mladih kozličkov. **Veronika Tomažič** je bila imenitna mama koza, ki skrbi za svoje otroke, **Jakob Domenik** pa se je izkazal kot volk. Gospa Pravljica bo do začetka oktobra odšla na zaslužene počitnice. Toda še prej bo poskrbela za zadnja srečanja. Konec maja se bo z malčki srečala v oddelku Lavričeve knjižnice v Podnanosu, kjer pravljicam izmenično prisluhneta skupini Zmajčki in Avtomobilčki, pa v krajevni knjižnici Vipava in v Lavričevi knjižnici Ajdovščina. 4. junija sta nas dve skupini otrok nestrpno čakali v CIRIUS-u, kamor smo se bomo podali z našo miško Minko. Zadnji bodo v mesecu juniju pravljici prisluhnili otroci, ki obiskujejo Potujočo knjižnico v Gojačah.

In še sporočilo Gospe pravljice otrokom in staršem: se vidimo še pred počitnicami!

Martina Zalar

Iz društev

Komorni zbor Ipavska pustil svoj pečat v Prijedoru

Komorni zbor Ipavska se je z dirigentom Matjažem Ščekom med 10. in 12. majem udeležil 13. mednarodnega tekmovanja Zlata vila v Prijedoru v Bosni, kjer so zapeli še zbori iz republike Srbske, Srbije, Črne gore, Hrvaške, Poljske in Slovenije.

Ipavska je v Prijedor ponesla svojo značilno lirično intimnost in pronicljivo interpretacijo, ki jo je poslušalstvo nagradilo z bogatim aplavzom. Tako so domov odnesli tudi posebno nagrado za najboljšo zapeto sodobno skladbo O MAGNUM MIYSTERIUM V. MIŠKINISA ter veliko lepih vtisov iz mesteca pod zgodovinsko Kozaro. Ob koncu tekmovanja se je ob gostoljubju mesta Prijedor druženje zborov podaljšalo globoko v noč in tako kot vedno pokazalo, kakšna moč je v glasbi in ljudeh, ki do nje gojijo posebna čustva.

Na svojem kratkem popotovanju so pevci Ipavske obiskali tudi zloglasno taborišče Jasenovac in tako podoživeli nesmisle vojnih grozot ter Nacionalni park Kozara, kjer se še danes čuti duh krvave bitke v tišini neokrnjene narave.

Zbor v teh dneh še zdaleč ne razmišlja o počitnicah, saj po nizu pomladanskih koncertov po Sloveniji in obisku v Bosni pripravlja material in snema novo zgoščenko ter za jesen načrtuje nova gostovanja na Hrvaškem in Češkem, kjer bodo s svojim petjem zagotovo osvojili srca poslušalcev.

Ob jubileju Ipavske, ki bo letos upihnila 15 svečk na svoji glasbeni torti, pa je nekaj misli o začetkih, vzdušju, delu in načrtih zbora strnil dirigent komornega zbora Ipavska – Matjaž Šček:

Začelo se je z zasedbo Kras, s 13 ljudmi, ki se je po dveh letih pregnetila v večjo Komorno zasedbo Ipavska, takrat še sestavljena iz pevcev zgornje Vipavske doline.

Z začetkom Ipavske se je izoblikoval značilen pristop in interpretacija Matjaža Ščeka, kar danes dela Ipavsko tako svojstveno v podajanju glasbe, tako Ipavsko.

Bili so vzponi in tudi kakšen spodrseljaj, a dobro vzdušje v zboru in zagnanost pevcev sta bili spodbuda za nadaljnje delo. Vipavska dolina je čudovit bazen dobrih pevcev, edina škoda je, ker so ti pevci razpršeni po

številnih zborih. Zagotovo je Ipavska pomemben element v primorskem glasbenem prostoru, ki prva stopi v stik s skladatelji, ki orje glasbeno ledino in to prav zaradi pevcev samih, s katerimi vsa ta leta dobro sodelujemo. Ja, Ipavska ima dosti za povedati in dati od sebe.

Ipavska pripravlja letos novo zgoščenko, 4. po vrsti ... predvsem z željo pustiti odtis, da ne gre v pozabo dosti lepih stvari, ki jih Ipavska pripravlja vsako leto. In vsaka sezona je nekaj posebnega ... peli smo gospel ... sodelovali z eminentnimi glasbeniki ... samo prepevanje, brez ovekovečiti zadev, je premalo, je nemogoče biti dober. Tekmovanje recimo, je en izmed pokazateljev nečesa, kar pa ni nujno potrebno. Današnji problem je ta, da zbori hodijo iz tekmovanja v tekmovanje, tu ne gre za podajanje vsebine, tematike, tekmovanje je vse bolj odraz sodobnega življenja.

Na novi zgoščenci bo predstavljen letošnji sakralni program našega prijatelja, tržaškega skladatelja Sofianopula, pa Ambroža Čopija in Ivana Ščeka ter drugih. Moja vez z očetom Ivanom je od njegove prezgodnje smrti zelo močna ... v posebno čast mi je in veselje, da njegov opus živi tudi skozi interpretacijo Ipavske in je tako ta glasbena simbioza zelo živa, saj je bila glasba v družini vedno nekaj samoumevnega.

Načrti? Združevanje enako mislečih ljudi, ki želijo narediti dobro glasbo, se glasbi predajati. Zbor ima potencial, tu so ljudje, ki so prišli zaradi vsebine, ki so ustvarjeni za muziciranje.

Nives Derman, Ipavska

Komorni zbor Cantica Bohemica s Češke, gost Komornega zbora Ipavska

Češka pesem v Vipavi

V decembru 2012, ko se je Komorni zbor Ipavska udeležil Mednarodnega tekmovanja v Pragi, je navezal stik z zborom Cantica Bohemica preko dirigenta Matjaža Ščeka, ki je z zborom Coro Monteverdi iz Rude v Italiji že sodeloval s pevkami.

Tako je s prvimi poletnimi sončnimi dnevi, med 13. 6. in 16. 6., prišla v naše kraje – v Vipavo, vesela družba 28 odličnih pevk iz mesta Litoměřice na Češkem. Skupaj so od leta 2000 in pod vodstvom prof. dr. Vladimíra Frúhaufa prepevajo v glavnem a capella skladbe čeških in tujih skladateljev ter priredbe ljudskih pesmi. Vsako leto zbor organizira tudi tradicionalne Mednarodne

dneve zborovske glasbe v Litoměřicah, kamor se v oktobru letos podaja tudi komorni zbor Ipavska.

Trije dnevi, polni smeha in dobrega vzdušja, so se začeli z »spoznavnim večerom«, ko so pevke po dolgi poti le prispеле v Vipavsko dolino. Gostili smo jih v Podnanosu, v prelepi kamniti – velbani kleti Janka Trošta. Po joti in štrukljih je klet s kapljico rujnega preplavila pesem in prve učne ure češčine in slovenščine.

Obisk naše obale – Izole in Pirana z ladjico naslednji dan je bil za pevke pravo doživetje, ki so ga okronale s skokom v morje in seveda vztrajno širile svojo kulturo, ne samo pevsko, pač pa tudi pivsko. Po kosilu na

Degustacija vipavskih dobrot

Čehinje v Škocjanskih jamah

Brjah na Vipavskem in panoramski vožnji med griči vinogradov je končno prišel trenutek za glasbo. V prenovljenem Lanthierijevem dvorcu v Vipavi sta oba zbor Cantica Bohemica in Ipavska napolnila prostor z glasbo, ki je nahranila dušo občinstva.

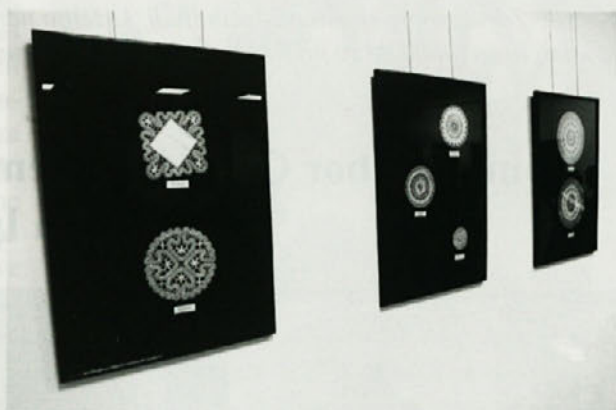
Zadnji dan so se pevke spustile v globine kraljestva Škocjanskih jam, se nadihale lepote in skupaj z Ipavsko ter moškim pevskim zborom Claudio Monteverdi iz Rude pozno popoldan na Sveti Gori zaokrožile kratko turnejo po Vipavski dolini. Vzdušje in druženje pa je doseglo svoj vrhunec v Solkanu, ob Soči, kjer sta se pozno v noč slišala pesem in smeh ter se na svoj enkratni način zlila v eno kulturo treh dežel – Češke, Italije in Slovenije.

Nives Derman, Ipavska

Iz društva Razmetano podstrešje

- **Za kulturni praznik, 8. 2. 2013**, je bila v prostoru Društva Razmetano podstrešje postavljena razstava čipk učencev in učenek iz vipavske OŠ, ki izdelujejo čipke pod mentorstvom ga. Katarince Lampe v okviru Čipkarske šole Idrija. Na otvoritvi so zapeli in na kitare zaigrali osnovnošolci iz Vipave pod vodstvom gospe Zvonke Starc in gospe Vlaste Lavrenčič. Gospa Zvonka je ob tej priliki podelila z nami del svojega otroštva, ki je potekalo ob glasbi klekeljnov. Razstava je bila na ogled do meseca maja.

- **10. 2. 2013** smo slišali in videli predstavitev peš romanja v **Kompostelo**. S posnetki in njej lastno hudomušno pa tudi resnično iskreno besedo je gospa Irena Durn obogatila nedeljski večer in spodbudila k pričevanju obiskovalcev – peš romarjev in tistih, ki

to nameravajo postati.

- **3. 3. 2013** nam je Štefan Rehar predstavil **Armenijo in Gorski Karabah**. Deželo in ljudi, ki so jih tisočletne preizkušnje genocida, zatiranja ... izklesale v resnično skromne, izjemno ponosne in uspešne ljudi, katerih delo izvira iz globoke vere v Kristusa.

V **nedeljo, 24. 3. 2013**, smo sodelovali ob predstavitvi glasbenega ustvarjanja g. župnika Lojzeta Furlana, ki ga je strnil pod naslovom **Mami za praznik**. Iskreno se mu zahvaljujemo za njegovo predstavitev sebe kot glasbenika in župnika v Marezigah in za zaupanje sodelovanja. Maji Šte-

fin, ki je izdelala v več pogledih pomenljivo in razpoznavno sceno, iz srca čestitamo in želimo ustvarjalno življenje in zadovoljno delo.

- V **sobotah** imajo v prostorih Društva RP **pevske vaje** fantje glasbene skupine Planta. Za dodatne podrobnosti lahko pokličete Benjamina na tel.: 031362876 in/ali Anžeta na tel.: 040166234.

- **Šola pritrkovanja** v Vipavi poteka v prostorih Društva RP:

V **nedeljah od 18.00 do 20.00** in po dogovoru v **sredah od 19.00 do 21.00** pod mentorstvom Marka Česna in Iva Prelca sprejemajo potrebno pritrkovalsko znanje mladi pritrkovalci starejši od 5 let. Prisrčno vabljeni vsi starejši – odrasli in mlajši, saj nobena starost ali/in niti glasbeno

(ne)znanje nista ovira oz. pogoj za učenje pritrkovanja. Za dodatne potrebne podrobnosti, prosimo, pokličite Marka Česna na tel.: 040727397.

- V petek, 24. 5. 2013, je bila otvoritev razstave **Rdeče niti Taše Turk** z nastopom tolkalske skupine La Konga in glasbenega prispevka g. Ljuba Peliconi na gong. Gospa Lucija Turk je predstavila (predstavitev prilagamo v celoti ob koncu zapisa) Natašo – Tašo Turk in njeno delo, predvsem kot slikarko. Sledilo je druženje ob degustaciji penin iz vinoteke TIC Vipava, češenj in nanoškega sira, saj je svoje ustvarjalno delo Taša razstavila v okviru prireditve Izvirna Vipavska. Razstava je bila odprta do konca junija.

- Prostori Društva RP so po dogovoru na tel.: 051477681 na razpolago tudi za praznovanje rojstnih in »podobnih« praznovanj.

Gašper Naglost, Mark Česen, Benjamin Skapin, Anže Premrl

RDEČE NITI

Razstava Taše Turk, dipl. slikarke in arhitektke

Spremna beseda k razstavi dne 24. maja 2013

Človek nenehno preoblikuje svoj bivalni prostor, ki ustreza človeku kot celoti duha in telesa na njegov celovit in najustreznejši način. Ustvarja svet, ki ga ustvari na svoj specifičen način v kulturni svet, v katerega spada tudi likovna umetnost, katere temelj je estetičnost, ki je prilagojena čutnim, čustvenim in duhovnim potrebam človeka.

Torej je likovna umetnost pomembna po svoji duhovni dimenziji, in je seveda tudi materialna.

Likovni umetnik (slikar, kipar, arhitekt, oblikovalec) z ustvarjalnim delom in likovnimi materiali izrazi notranjo miselno podobo sveta v likovnem proizvodu.

Pri ustvarjanju si pomaga tudi s pomočjo psihologije, filozofije, estetike, tudi naravoslovnih znanosti (kemija, biologija), vseh znanj, ki si jih je pridobil v svojem življenju.

Umetnik ustvarja iz neke »notranje nujnosti«, kot je rekel slikar Kandinsky, za svoj užitek, pa tudi za druge ljudi, zadovoljuje potrebo ljudi po estetskem užitku. Družbeni smisel likovnega ustvarjalnega dela ni v umetnini, ampak v tem, da si gledalec prilasti duhovno in estetsko uporabno vrednoto le-te.

Običajno človek vidi tisto, v kar verjame, ne pa tistega, kar zares vidi. Zato se mora gledalec umetniškega dela – likovna publika, še posebej abstraktnih del, znebiti predstavnih šablon in predsodkov, ki mu onemogočajo, da bi zares videl, kar ima pred očmi.

Za lažje razumevanje slik iz opusa Rdeče niti, dipl. slikarke Taše Turk, ki spadajo v kategorijo abstraktnih likovnih del, sem se odločila, da najprej na kratko navedem nekaj misli o abstraktni umetnosti, ki je od vseh umetnosti najmanj razumljiva.

Abstraktno umetnost lahko opišemo kot umetnost, ki nima prepoznavne sorodnosti z vidnim svetom. V njej ni povezave z realnostjo. Oblike, barve, linije, točke, teksture ... ne predstavljajo nečesa prepoznavnega, ampak se uporabijo kot ne-figurativni, abstraktni slikovni elementi, ki skupaj ustvarijo svojo lastno realnost. Figurativni umetnik pa se naslanja na zunanje predmete. Abstraktni umetnik dovoli pri ustvarjanju, da ga vodijo čustva, občutja, ekspresija in intuicija.

V primerih, ko umetnik uporabi pravilo abstrahiranja, pa so elementi povezani z realnostjo in so oblike podobne predmetom ali slikam iz realnosti zato, da ustvari nekaj individualnega in posebnega. Torej abstraktni umetnik se oddalji od realnosti, uporabi abstrahiranje, ki naredi realnost bolj abstraktno, do točke, ko je mnogokrat realnost komaj prepoznavna. Uporabi realni svet, ampak ga ne kopira. To je bolj izzivalen način, s katerim kaže na stvari okrog nas na njegov individualen način. Realnost ga stimulira, ne pa diktira, katero obliko, barvo naj bi uporabil, ampak te likovne elemente svobodno uporabi in tako kreira novo realnost. S pomočjo abstrahiranja prehaja iz figurativnega k abstraktnemu. Abstraktni umetniki velikokrat kreirajo na obraten način. Velikokrat eksperimentirajo, se igrajo z materiali in tehnikami in na neki točki ugotovijo, da so ustvarili nekaj prepoznavnega iz realnega sveta, nekaj, kar lahko poimenujemo in to naredijo še bolj prepoznavno. Zato je potrebno veliko figurativnega znanja ter risarske in slikarske spretnosti. Pomembna so znanja o kompoziciji, uporabi primarnih in sekundarnih likovnih elementov, poznavanje slikarskih tehnik, zmožnost izraziti sebe itd.

Kreativnost, ekspresivnost, originalnost in individualnost – to je ključ za kreiranje umetnosti. Kreirajo ideje in koncepte. Primer so npr. štiri Tašine slike na tej razstavi iz njene diplomske naloge, ki jih je ustvarila po pesmi Eros Tanatos pesnika A. Gradnika.

Umetniki so zelo dojemljivi za tisoče stimulativnih stvari iz okolja, jih notranje predelajo skozi svoje čute v ideje. V mislih se igrajo s temi impulzi, sortirajo impresije, jih ogromno vržejo v smeti in končno prečiščene ideje strnejo v koncept. Ko je koncept dovolj močan, vzamejo čopič in platno in koncept materializirajo. V tem procesu najdejo odgovor, kaj bodo slikali in kako. Od osnovne ideje, preidejo k barvi, liniji, oblikam, teksturi, kompoziciji, stilu ... Proces je v precejšnji meri instinktiven, je delno odvisen tudi od talenta, znanja, izkušenj in umetniške sposobnosti. Vsega tega slikarki Taši Turk ne manjka.

Taša Turk se z risanjem in slikanjem ukvarja že celo življenje. Poleg tega, da je diplomirana arhitektka, je to ni zadostovalo. Uresničila je svojo osnovno željo in šla študirat slikarstvo na visoko šolo za risanje in slikanje v Ljubljani, kjer je leta 2011 diplomirala. Zdaj se intenzivno ukvarja s slikanjem in poučevanjem na raznih ustvarjalnih delavnicah.

Na slikah Taše Turk iz opusa Rdeče niti vidimo bogastvo likovnih elementov in kompozicij.

Na večini slik se pojavlja rdeča barva – ki je kot rdeča nit, ki nas vodi skozi ta opus. Tople barve (rdeča, oranžna rumena) nas aktivirajo, se nam približujejo, hladne barve (zelena, modra vijolična) se oddaljujejo in se nam navidezno odmikajo. Morda velja tu omeniti simboliko barv na slikah. Rdeča simbolizira ogenj, kri (življenje), lahko je ljubezen, rdeča kot ogenj je simbol božanskosti. Po obliki rdeči barvi us-

treza kvadrat, ki pomeni težnjo po urejenosti, stabilnosti. Modra barva na njenih slikah je atribut ženskosti, v krščanski ikonografiji pomeni nebesno, neskončno, oddaljeno. Daje občutek razsežnosti. Modra je simbol modrosti, lahko pa je tudi simbol hladnosti, žalosti ...

Na slikah vidimo bogastvo likovnih elementov: točke, linije, ritem, gibanje, smeri, gostoto, teksturo, kontraste ... Kontrasti so bogati: svetlo–temni, toplo–hladni, komplementarni kontrast, simultani kontrast, kontrasta barvne kvalitete in kvantitete.

Linije na slikah pomenijo gibanje. Vodoravne linije delujejo spokojno, navpične so aktivne, poševne dinamične. Tako kot z barvami tudi z linijami izraža občutke in čustva.

Na Tašinih slikah je bogata tekstura, ki je zunanja reliefna površina, je lastnost površin, je koža oblik, njihova otipna kvaliteta, tako da ima površina variacije, raster. Tekstura močno definira vsako njeno sliko. Daje občutek, da je bila vsaka slika pošteno obdelana, slike so dobile več globine. Tako vidimo na njenih slikah bogastvo detajlov in poudarkov, ki porajajo vprašanja. Tekstura na njenih slikah nas bo ob opazovanju zaposlila. Vedno znova bomo lahko odkrili kaj novega. Tekstura daje variacije, kontraste, poudarke in dinamiko in poveča čutno dožemanje in vidno komunikacijo. Tekstura na Tašinih slikah ponese njeno slikanje na višji umetniški nivo in poveča privlačnost njenih slik.

Lahko bi likovno analizirala vsako sliko posebej, vendar mislim, da ni potrebe. Vsaka slika je neponovljiv, iskren unikat. Slike so tako usklajeno narejene, da ob gledanju občutimo estetsko ugodje, kar je najbolj pomembno.

Najbolje, da prepustimo vam, gledalcem, da razumete in občudujete slike vsak na svoj način.

Lucija Turk, dipl. slikarka,

Foto: Oton Naglost

10. športne igre upokojencev severne Primorske so uspele

V Pokrajinski zvezi društev upokojencev severne Primorske že 10 let potekajo vsakoletne športne igre, ki združujejo in ohranjajo aktivnost na jesen življenja upokojencev. Organizacija 10. športnih iger upokojencev severne Primorske je bila letos zaupana DU Vipava. Nekoliko v strahu smo člani DU Vipava sprejeli nam zaupano nalogo, saj zadovoljiti pričakovanja skoraj petstotih udeležencev v sedmih športnih panogah ni majhen zalogaj. Toda kjer je volja, je tudi uspeh!

Sprejeli smo izziv in priprave na igre so stekle. Motor vseh priprav je bil predsednik DU Vipava Ivo Krušec,

ki je okrog sebe zbral ekipo, ki mu je vseskozi stala ob strani. Svoje je k uspehu iger prispevala tudi Občina Vipava, ki je v okviru praznovanja občinskega praznika sprejela pokroviteljstvo nad igrami, župan mag. veterine Ivan Princes pa častno predsedstvo odbora športnih iger.

Kljub krizi se je našlo tudi nekaj sponzorjev, ki so nesebično priskočili na pomoč in prispevali k sami izvedbi iger z namenom, da bi le-te čim bolj uspele. Občina Vipava, Center Fama v Vipavi, Zavarovalnica Triglav, Mlinotest, Osnovna šola Draga Bajca Vipava so le nekateri vidnejši sponzorji, ki so prispevali k uspešni organizaciji tako velikega projekta. Hvala jim. Še posebna hvala ravnateljici Osnovne šole Draga Bajca Vipava Alenki Nussdorfer Bizjak in osebju, ki nam je nudila prostore za izvedbo nekaterih športnih panog (pikado, križanke in šah), prehrano udeležencev in športno dvorano, v kateri smo pripravili zaključno prireditev in razglasitev rezultatov. DU Ajdovščina, slovenska vojska, Kamp Tura na Gradišču pri Vipavi, Ribiška družina Ajdovščina in Športna zveza Nova Gorica so nam nudili športne površine za izvedbo posameznih športnih panog, saj je bilo v nekaj urah potrebno izvesti igre v kar sedmih športnih panogah.

V kulturnem programu so s svojim petjem ob spremljavi kitar pod vodstvom mentorice Vide blesteli učenci podružnične

šole Podnanos, mladenič Dejan Štemberger pa nas je očaral z malokrat vidnim bobnom hang drum (ročni boba). Vida Bajec pa je požela aplavz na odprti sceni z doživeto recitacijo O VIPAVI avtorja Stanislava Bavčarja. Svoje so k programu prispevale tudi pevke DU Vipava. Vsem iskrena hvala.

Svoje so k športno in kulturno bogatemu dnevu s svojo prisotnostjo in pozdravnimi nagovori prispevali tudi gostje: župan Občine Vipava, predsednica ZDUS, predsednik PZDU, predsednik komisije za šport PZDU, predsednik KS Vipava in drugi gostje. Dan iger so nam pomagali popestriti tudi direktor AGROINDA 1894 g. Boris Jež, ki je omogočil ogled vinske kleti, TIC Vipava pa ogled Lantierjevega dvorca v Vipavi.

Iger, ki so potekale 8. in 16. Junija, so presegle vsa pričakovanja, tako po udeležbi, saj se je iger udeležilo nad 500 športnikov in spremljevalcev, kot v izvedbi, zato hvala vsem, ki ste tako odgovorno pristopili svojim nalogam. Še več: športne igre niso bile le športne igre, bile so veselo doživetje, ki ga je bilo moč začutiti na obrazih udeležencev in prijetnem druženju.

V dobrem razpoloženju in sproščenosti smo zmagali vsi; a vseeno naj na zaključku dodamo še to, kdo so bili zmagovalci: 1. mesto DU Ajdovščina, 2. mesto DU Renče, 3. mesto DU Vipava.

Kjer je volja, je tudi uspeh.

Andrej Curk

Zamolčani del Lanthierijeve bajke nagrajen s srebrno čipko

Ko je bil sredi marca na kamniti steni vipavskega Gostišča Podskala za javnost odprt sonetni cikel, posvečen Lanthierijevi zapuščini, ni razen avtorice Alenke Skupek nihče vedel, da ciklu manjka peti sonet. Ta zadnji, zaradi natečajnih pravil namerno zamolčani in neobjavljeni sonet, je bil na 7. slovenskih klekljarskih dnevih v Žireh med letošnjimi prvomajskimi prazniki nagrajen s srebrno čipko. Sicer pa je Alenka Skupek že stara znanka žirovskega natečaja, saj je na njem že lansko leto prejela srebrno čipko – takrat za obrnjeni sonet na temo Metulj je poljubil cvet ...

V okviru 7. slovenskih klekljarskih dni je letos 27. aprila v Žireh potekal že 4. literarni natečaj za zlato, srebrno in bronasto čipko. Te čipkarske mojstrovine so naklekljale članice žirovskega Klekljarskega društva Cvetke, med nagrajence literarnega natečaja pa jih je delila pisateljica Aleksandra Veble. Tematika čipk je bila uglasena na starodobna vozila, temu primerna pesniška in prozna dela pa so nosila naslov Oj, mladost ti moja ... Na natečaj je prispelo sto literarnih del iz različnih slovenskih krajev, zato je bila konkurenca precej huda. Literarni prispevki so na natečaj prispeli pod šifro, selektorica prof. **Ivana Slamič** pa nikakor ni imela lahkega dela. Po predstavitvi strokovnih kriterijev za izbor se je v pesniški kategoriji odločila za eno zlato,

jo je prejela Sanja Petrović. Organizatorka in voditeljica prijetnega ter sproščenega kulturnega dogodka je bila Milena Miklavčič.

dve srebrni in dve bronasti čipki, kar pomeni, da sta si tako srebrno kot bronasto čipko delili po dve ustvarjalki. Identiteta nagrajencev je bila razkrita šele na sami razglasitvi rezultatov.

Takrat se je izkazalo, da je bil med pesniškimi prispevki s srebrno čipko (poleg Olge Kolenc) nagrajen tudi klasični sonet z naslovom **Reka poje**, ki je delo vipavske ljubiteljske pesnice **Alenke Skupek**. Ta drugouvrščeni pesniški prispevek je še neobjavljen del sonetnega cikla **Kamnita bajka**, a za to zamolčano skrivnost razen avtorice Alenke Skupek ni vedel nihče, saj natečajna pravila zahtevajo, da mora biti na natečaj poslano delo še neobjavljeno in to pravilo je avtorica spoštovala. Sredi marca so bili tako v vipavskem Gostišču Podskala razstavljeni le štirje uokvirjeni soneti. Manjka še peti, nagrajeni.

Bronasti čipki sta si delili Jana Kolarič in Sara Remžgar, zlata čipka pa je šla v roke Majde Kočar, ki je s kantavtorskimi pesmimi tudi glasbeno obogatila večer.

Nagrajenke v kategoriji proznih del so bile Andra Jereb (zlata čipka), Ivanka Konstantino (srebrna čipka) in Nina Istenič (bronasta čipka). Letos je bila prvič podeljena tudi internacionalna literarna nagrada, ki

Milena Ličen

Foto: Tanja Mlinar

IZ NAŠE ŽUPNIJE

Romanje župnije Vipava na Brezje in v Crngrob

Že petinštiridesetič so se v soboto, 15. junija, k Mariji Pomagaj na Brezje z vseh strani naše domovine zgrnile množice ljudi, predvsem bolnih, invalidov in ostarelih. Med njimi je bilo tudi nekaj več kot štirideset romarjev iz župnije Vipava, ki smo se pod duhovnim vodstvom gospoda župnika Lojzeta Furlana odpravili na župnijsko romanje. K Mariji Pomagaj smo nesli vsak svoj križ, svoje prošnje, molitve, žrtve in zahvale. Po prejemu zakramentov sprave, bolniškega maziljenja in svetega obhajila smo začutili, da nismo sami in da je križ veliko lažji, če dovolimo Bogu, da nam ga pomaga nositi.

Z Brezij smo poromali še v Crngrob pri Škofji Loki, kjer sta nam zakonca Florjančič prijazno razkazala čudovito božjepotno cerkev Marijinega Oznanjenja ter nam predstavila njen verski in umetniško-zgodovinski pomen.

Tatjana Batagelj

Vipavski romarji so se poklonili crngrobski Mariji

V soboto, na svetega Vida dan, ko so vipavski romarji poromali k Mariji Pomagaj na Brezje, so ob povratku domov želeli obiskati tudi znamenito crngrobsko cerkev Marijinega oznanjenja blizu Škofje Loke. Z možem Pavletom sva jih presenetila pri obedu v senci pred cerkvijo. Nazdravili so nama z rujnim vipavcem in češnjami.

Po počitku smo se zbrali okrog oltarja in z njihovim župnikom Alojzom Furlanom zapeli Marijine litanije. Da je tudi on večš orgljanja, je pokazal po končanih litanijah na starih baročnih orglah.

Nato je Pavle Florjančič, častni član zgodovinskega Muzejskega društva v Škofji Loki, predstavil zgodovino cerkve in opozoril na njene umetnostno-zgodovinske spomenike.

Najuglednejša podružnica starološke župnije je oddaljena od Stare Loke 5 km v smeri proti Kranju. Po tej poti romarji večina pešačijo, po daljši cesti skozi Dorfarje pa se lahko peljemo. Uradno je cerkev vpisana v urbar šele leta 1501, njeni začetki pa segajo še stoletja nazaj, saj so po ustnih pričevanjih sem romali v trinajstem stoletju in kasneje celo iz Pariza. Loško gospostvo ima začetek leta 973, ko je takratni nemški cesar Oton II. z darovno listino podaril loško ozemlje freisinškemu škofu Abrahamu. V njegovem brevirju so v 19. stol. odkrili tri molitve, znamenite »Brižinske spomenike«, napisane v zgodnji obliki slovenščine.

Cerkveno je freisinško ozemlje spadalo pod Oglej, zato so oglejski patriarhi umeščali cerkveno duhovščino, freisinški škof pa je bil le zemljiški gospod. Iz zgodovine je znana listina 1074, ki govori o ustanovitvi pražupnije Bela cerkev na Dolenjskem. V listini sta se freisinški škof in oglejski patriarh dogovorila, da naj slednji nastavlja klerike po loških cerkvah po lastni presoji. To je najstarejša omemba cerkva na slovenskem ozemlju.

Stara Loka je torej ena od štirih najstarejših prafar na Slovenskem. S freisinško škofijo je bila povezana do leta 1803.

Prvotna cerkev je bila veliko manjša, znano je, da je obsegala severno kapelo, kjer je sedaj baročni oltar sv. Martina. V tem prostoru so okrog leta 1936 odkrili freske, med njimi najstarejšo iz l. 1300, ki predstavlja nadangela Gabrijela. Na steni za oltarjem so narisane naše najstarejše jaslice (Marija z Jezuškom in sv. Jožef, ki kuha kašo). Desno od oltarja visi veliko kitovo rebro, ki so ga nekoč davno prinesli romarji (verjetno nekje iz Nemčije; podobni, a manjši rebri danes lahko vidimo le še v Inichenu (San Candido, južna Tirolska, danes Italija) in v Kölnu. Cerkev so zaradi vedno večjega obiska širili in dograjevali, posebno v 14. in v 15. stol. Današnjo podobo je dobila v sredini 15. stol. Po potresu 1511 so podrli prejšnji prezbiterij in mojster Jurko je takrat postavil sedanjega (l. 1520), bogati ga lepo poslikan zvezdast obok s sklepniki. Kasneje so postavili še mogočen zvonik več kot 60 m visok s tri metre debelimi stenami in z imenitnimi bronastimi zvonovi.

Od gotike se je ohranilo le malo (v levem stranskem oltarju je relief »Najdenje sv. Križa«), na oltarju sv. Agate v ladji pa sta do nedavnega stali svetnici sv. Neža in sv. Uršula, obe v gotskem stilu. Sedaj sta zavarovani pred morebitno krajo.

V baroku je leta 1652 rezbar Jurij Skorn izdelal 10 m visok »zlati« kranjski oltar (največji te vrste na Gorenjskem). Na njem se nahaja sto figur. Nad tabernakljem se nahaja majcen kipec čudodelne Marije z Jezusom. Osrednjo nišo krasi reliefna upodobitev Marijinega oznanjenja skoraj v naravni velikosti. Veliki oltar trenutno restavrirajo.

Cerkve krasijo Janečkove orgle iz leta 1743 (prve orgle so bile postavljene že leta 1649).

Med umetninami je potrebno omeniti baročne Götingenove oltarje in prižnico, Layerjev Križev pot, Layerjevo sliko Marijino oznanjenje, sliko Brezmadežne, kopirano po italijanskem slikarju B. Castellu ter sliko Vredne in nevredne spovedi iz l. 1642.

Prezbiterij krasijo lepo intarzirane korne klopi iz 17. stol. in bogata kovana ograja pred glavnim oltarjem, delo domačega mojstra Gregorja Jesenka iz leta 1713.

Sedanja cerkev lahko sprejme 4000 ljudi. Ob binkoštih je svojčas (še v 19. stol.) prispelo v Crngrob do 28 farnih procesij iz cele Gorenjske, Idrijskega, Cerkljanskega in okolice Ljubljane. To dokazuje tudi rokopisna knjiga iz 16. stol z naslovom »Register umrlih bratov in sester prastare bratovščine Naše ljube Crngrobske Gospe«.

Ob številnih oltarjih so za romarje letno brali okrog 900 maš (danes okrog 20). Romarska vnema je v času prve svetovne vojne minila, nekoliko je spet oživila v tridesetih letih, ko so odkrili freske znotraj in na zunanji vhodni strani cerkve. Tu so najstarejše freske iz 14. stol. s prizori Kristusovega trpljenja.

Zraven se nahaja znamenita freska sv. Nedelje iz delavnice Janeza Ljubljanskega iz sredine 15. stol. Prikazuje prizore iz življenja in razna opravila, ki jih ob nedeljah ne smemo opravljati. So dragoceno pričevanja o dejavnostih, obrteh in noše iz tistega časa. Na zunanji južni steni je bil še po vojni viden velik sv. Krištof iz leta 1464, pa je sedaj popolnoma izginil. Sv. Krištofa iz kasnejšega obdobja lahko še opazujemo na steni zvonika. Po drugi svetovni vojni so se razmere popolnoma spremenile, leta 1945 so v Crngrobu pobili več sto hrvaških beguncev, ki so bili pometani v kraška brezna ali plitvo zagrebeni. To je eden glavnih vzrokov, da se je obisk nekdanj tako slavne božje poti tako skrčil. Od leta 1991 je tu zanje spominska maša in molitve ob petih grobiščih.

Po krajšem slovesu so se vipavski romarji odpeljali proti domu. Še nekaj dni smo zobali češnje, ki so nama jih podarili ob slovesu in se spominjali nanje. Nekaj so jih dobili tudi naši, loški kapucini.

Naj vas čuva Bog, dragi Vipavci.

Ana in Pavle Florjančič

Blagoslov prenovljenih orgel v Logu

V nedeljo, 23. junija, smo v Logu blagoslovili obnovljene orgle. Preprost dogodek, niti malo tako veličasten, kot če bi v neki cerkvi blagoslovili nove orgle, pa vendar ni brez pomena. Ko se nekje kupuje nove orgle, je vsa župnija v gibanju. Zbira se denar, razpravlja, govori, ogleduje ... in ko orgle zaigrajo, pridejo ljudje z vseh vetrov gledat in poslušat novo stvaritev. Prenova orgel v Logu je potekala tiho, večinoma za zaprtimi vrati in samo vedelo se je, da se to dogaja – in ko kdo sedaj stopi v cerkev, ni nič novega videti ali slišati. Orgle so samo bolj svetijo in bolj ubrano igrajo. Tudi finančno je strošek neprimerno manjši, kot pa je nakup novih orgel. Pa vendar ima dogodek svojo težo in je vreden, da smo nanj ponosni.

Orgle, ki jih je leta 1897 za loško cerkev izdelal Franc Goršič, so pravi biser v opusu tega mojstra med izdelovalci orgel. Marija Tolažnica žalostnih v Logu ga je očitno tako prevzela, da se je za te orgle potrudil čez svoje meje. Že iz otroštva se spominjam, kako sem s toplino v srcu poslušal njihov zvok. Ko sem kot semeniščnik smel prvič sesti za igralnik, mi je srce drgetalo od vznemirjenosti. V ušesih mi je ostal njihov mehek in hkrati mogočen zvok, ki ga redko srečamo na naših korih še zlasti pri orglah sodobnih izdelovalcev. Ko sem bil kaki dve

leti nazaj v Logu na neki slovesnosti, mi je bilo težko pri srcu, ker sem slišal, kako orgle kličejo po obnovi. Voditelju škofijske komisije za orgle g. Martinu Šuštarju sem omenil to težavo, pa je rekel samo: »Gospod Pivk v vsej svoji odgovornosti, vestnosti in skrbnosti tega dela ne bo zmogel. Molim, da bo Vipava dobila takega župnika, ki teh orgel ne bo predeloval, ampak samo obnovil.«

Glej, kako se Božja previdnost poigra z našimi izjavami! Kot me je pred leti Bog poslal popraviti cerkev v Marežice, ker sem nekoč v njihovi cerkvi izjavil »Ljubi Jezus, kje ti prebivaš?« tako mi je sedaj dal možnost, da poskrbim za obnovo orgel v Logu. Dolgo sem kolebal, ali je pametno začeti s takim delom že takoj prvo leto, ali bi bilo bolj modro vsaj eno leto počakati. Tehnico je prevesila odločitev škofa Metoda, da bo v Logu obhajal svojo zlato mašo. Znamenje je bilo jasno. Za tako veliko slovesnost moramo orgle popraviti.

Z deli smo začeli že jeseni, takoj po zadnji maši v lanski sezoni. Mojstra Boštjana Černeta je izbrala škofijska komisija, ker ima dobre reference zaradi samega restavratorskega pristopa k obnovi orgel. Njegov osnovni princip je: »Usposobiti staro. Če je le mogoče, nič novega.« Mojster se je lotil dela z vso vestnostjo in odgovornostjo. Ko so bile orgle razstavljene na prafaktorje, smo videli, kako kvalitetno so izdelane. Z občasne je naredil svoje. V preteklosti za cerkev tudi ni bilo tako dobro poskrbljeno, kot je to storil g. Pivk, ko je očistil in uredil prostore za in nad korom. Zato je bilo v piščalih in kanalih marsikaj, kar je onemogočalo dobro in kvalitetno igranje. Usnjeni deli so bili dotrajani. Posamezni uglaševalci v času med obema vojnama so naredili marsikateri nestrokovni poseg. Tako je bila potrebna prenekatera ura trdega in vestnega dela, da je bilo vse očiščeno, popravljeno in postavljeno na mesto. Zlasti smo se čudili kvalitetnemu materialu, ki ga je Goršič izbral za te orgle, saj les praktično sploh ni bil črviv in le minimalno razpokan, kovinski deli pa so narejeni iz izredno kvalitetnih materialov, ki dajejo piščalim posebno mehkobo. Hkrati pa so posebnost teh orgel izredno široke menzure piščali, kar spet daje orglam mehkobo in moč.

Orgle so mehanske s sapnicami na stožce. Postavljene so v eni omari, igralnik pa je prosto stoječ pred omaro. Imajo naslednjih 25 pojočih registrov:

I. MANUAL: obseg C–f'''

1.	Bordun	16'	od c° dvojni labiji, od c' luknja na čepu
2.	Principal	8'	
3.	Bordun	8'	celoten lesen, dvojni labiji, luknja v čepu
4.	Votla flavta	8'	dve oktavi leseni
5.	Gamsov rog	8'	
6.	Viola da gamba	8'	
7.	Oktava	4'	
8.	Harmonična flavta		
9.	Flute a Pavillon		

10. Kornet III-IV 2 2/3'
11. Mikstura V-IV 2 2/3'

II. MANUAL: obseg C-f'''

12. Goselni principal	8'	
13. Mila flavta	8'	
14. Salicional	8'	
15. Aeolina	8'	
16. Vox celestis	8'	brez spodnje oktave
17. Prestant	4'	
18. Flavta dolce	4'	kontrakonična
19. Oboa	8'	

PEDAL: obseg C-d

20. Principalbass	16'
21. Subbas	16'
22. Gambabas	16'
23. Oktavbas	8'
24. Violončelo	8'
25. Pozavna	16'

Ob naštevanju registrov še ta anekdota:

Ko smo pregledovali registre, mi ena stvar ni šla v račun. Na izgralniku je ročica, enaka kot za vse registre, le da je polje napisala zelene barve, na njem pa piše "zvonec". Ni mi šlo v račun, kje naj bi ta zvonec bil, saj sem bil pri demontaži ves čas zraven in ga nikjer nisem videl. Ker me mojster pozna, da o orglah nekaj vem, sem se bal vprašati, da ne bom naredil slabega vtisa. Ko so bile orgle praktično že končane in se zvonec še vedno ni oglasil, sem končno čisto previdno vprašal mojstra, kaj bi utegnil biti ta register in kje se skriva. Mojster se je nasmejal in rekel: »To pa je Goršič, ki je hotel pisati vse po slovensko. Če bi bil tam napis 'Calcant', bi ti bilo vse jasno.« Tedaj sem se nasmehnil tudi sam. Calcant je poziv mehaču, naj začne goniti meh. V moderni dobi, kjer imamo kvalitetne elektromotorje, je calcanta zamenjalo električno stikalo. Mojster je ročico utrdil, da ne bi zmedla še koga. Sam pa sem postal pozoren na Goršičevo ljubezen do slovenskih izrazov, saj je celo običajni crescendo poslovenil v naraščalnik.

Ob restavriranju so bila opravljena sledeča dela:

- demontaža klaviatur, piščali in piščalnih desk
- čiščenje celotnih orgel (piščali, notranjosti sapnic, zračnih kanalov in mehov, orgelske omare)
- zatesnitev razpok v sapnicah in piščalnih deskah
- saniranje črvihih lesenih delov
- preplastitev razpokanega usnja na mehovju
- poliranje vidnega dela prospektnih piščali
- kontrola tesnjenja pokrovov pokritih piščali (menjava usnjenih tesnil po potrebi)
- popravilo poškodovanih pulpet (menjava usnjenega dela)
- menjava izrabljenega blažilnega filca pod tipkami
- zmanjšanje zračnosti tipk manualne klaviature
- obnova pedalne klaviature (poravnava izrabljene obloge in lakiranje celotne klaviature)
- popravilo in nastavev manualne, suboktavne in pedalnih zvez v igralniku
- kontrola in po potrebi korektura vpetosti prenosnic na razdelilnih deskah
- nastavev trakture in ugreza tipk
- manjša popravila, ki so se pokazala med delom
- korektura intonacije pri posameznih piščalih
- uglaševanje piščali
- nastavev mehanizma meha in zračne odprtine električnega ventilatorja

Potek obnove je v veliki meri oviralo vreme, saj sta se zima in mraz zadrževala skoraj do koledarskega polletja. Pri velikem mrazu pa nista mogla delati niti orgelski mojster Černe, niti restavrator Jurij Makovec, ki je polepšal omaro orgel. Oba sta morala čakati, da se temperatura približa dvajsetim stopinjam Celzija. Ne zato, ker bi mojstra ne znala potrpeti. Materiali se enostavno v mrazu drugače odzivajo kot na toploti in se ne da delati, če je premrzlo. Tako sta v zadnjih dveh tednih oba plezala po orglah in svoje delo dokončala le dva dni pred blagoslovitvijo. Za njuno požrtvovalnost sem jima hvaležen.

Dan pred blagoslovitvijo pa so si orgle ogledali še škofijski kolavdatorji za orgle. To je komisija, ki uradno potrdi, ali so mojstri primerno opravili svoje delo. To velja bodisi pri izdelavi novih orgel bodisi pri popravilu starih. Mojster mora toliko časa popravljati svoje delo, dokler ti pedantni orglavci ne potrdijo, da so zadovoljni. Mojstru Černetu so dali le malo pripomb in naročil za korekture in potrdili prevzem.

Kot zanimivost navedem še delček kolavdatorskega poročila.

»Večkrat sem obiskal Log in si ogledal obnavljanje. Z g. Boštjanom sva se strinjala, da poteka intonacija in uglasitev pri 75mm v.s. Iz zgornje dispozicije in menzurnih izmer vidimo, da so menzure orgel zaradi velike prostornine cerkve precej široke. Moč orgel je kljub maloštevilnim registrom za to cerkev dobra. Prvi manual je na prvi pogled precej romantičen, vendar intonacija poskuša pokazati bolj baročen pridih. Drugi manual ima izrazito romantično dispozicijo.

Orglar Goršič je poleg širokih menzur uporabil še nekaj trikov, kako čimbolj izkoristiti maloštevilne registre. Med njimi je gotovo dvojno labiriranje 8- in 16-čevljskega burdona, kateremu je dodana še luknja v uglaševalnem čepu. V bistvu gre za dvojno cevno flavto (Doppelrohrflöte).

Principal je široke menzure 150 mm. Oktava je standardne menzure. Namesto superoktave je uporabljen francoski register Flute a Pavillon zelo široke menzure (predstavljen v Franciji v 40. letih 19. stol.), ki pa je v kombinaciji s principalno in flavtno skupino zelo uporaben. Mikstrura je V-IV vrstična, kar je dokaj redek pojav, da število piščali po registru pada. Je presenetljivo

svetla in nekričeča. Kornet III-IV je intoniran dokaj mehko. Pri polnih orglah miksturo le obarva. Različen značaj burdona 8 in votle flavte 8 je takoj opazen. Harmonična flavta je širše menzurirana in svetla. Gamba je rezoča in za tedanji čas kar široko menzurirana. Intonirana je bila premočno, zato se jo je malenkost utišalo.« In tako je v nedeljo, 23. junija 2013, s kora zadonela pesem »Pozdravljene ve orgle znova« za eno besedo spremenjena pesem, ki jo običajno pojemo pri blagoslovu novih orgel. Sprevod duhovnikov se je ustavil pod korom, škof je v spremstvu župnika in g. Martina šel na kor, zmolil blagoslovno molitev, orgle pokropil in pokadil, nato pa je Damjana Močnik z vsemi registri zaigrala preludij. Mogočni zvok orgel je ganil srca, da so se v očeh marsikoga prikazale iskrive kapljice. Med mašo je prepeval domači župnijski zbor pod vodstvom Martine Vrčon. Na koncu maše pa sta orgle po registrih in kombinaciji registrov predstavila voditelj škofijske komisije za orgle Martin Šuštar in Tone Potočnik, ki je s svojimi prsti izvajal iz orgel čudovite zvoke, ki jih orgle premorejo v vsej svoji kristalni lepoti.

Hvaležen sem mojstrom Boštjanu Černetu in Juriju Makovcu za njun trud in delo, hvaležen g. škofu Juriju, da je orgle blagoslovil, predvsem pa sem hvaležen Bogu, da je vse lepo uspelo. Hvaležen sem tudi vsem vam, ki ste oziroma še boste s svojimi darovi pomagali pri plačilu tega velikega in potrebnega dela. Vsem nam želim še veliko prijetnih doživetij, molitev in petja ob zvokih teh čudovitih orgel.

Lojze Furlan, župnik

ZA DOM IN DRUŽINO

Dobrodošli vsi, ki pomoč potrebujete, in boglonaj vsem, ki pomagате

Karitas vipavske dekanije združuje vse župnijske in medžupnijske Karitas v Vipavski dekaniji, kar se pokriva z občinama Ajdovščina in Vipava. Vse delo, od organizacije do zbiranja in konkretne materialne in nematerialne pomoči, je opravljeno prostovoljno, saj nas je 168 stalnih in 325 občasnih prostovoljcev. Po zapisanih podatkih smo v lanskem letu opravili 27.000 ur prostovoljnega dela, še veliko več je nezapisanega na zemlji. Trikrat tedensko imamo uradne ure, ko se ljudje lahko obrnejo po različne oblike pomoči, ostalo je po potrebah ali dogovoru in tudi tega ni malo. Hvaležni smo občinama Ajdovščina in Vipava za podporo našega delovanja.

Preko 400 družin iz naše dekanije prejema redno **materialno pomoč v hrani**, v izrednih primerih tudi plačilo računov, ki so nujni. Letos smo do konca maja razdelili 30 ton hrane, higienski material, veliko oblačil, obutve, pohištva in drugih predmetov. Pred nami je pomoč šolarjem, akcija, ki smo jo poimenovali **Otroci nas potrebujejo** s podnaslovom Da bo korak v šolo vesel in je namenjena tako zbiranju pomoči, še bolj kot to pa pomagati našim šolarjem in njihovim staršem pred začetkom šolskega leta. V lanskem letu je ta pomoč dosegla 372 šolarjev, letos je pomoči potrebnih še več. Izredno je po naših šolah in v vrtcih zaživela akcija **Pokloni zvezek**. Šolarji imajo možnost, da neznanemu prijatelju zapišejo sporočilo ali dobro misel. Njihova sporočila so tako pristrčna, da imajo večjo težo kot darovi. Učiteljem in vzgojiteljem – hvala.

Pomoč se prosilcem pomoči deli na podlagi **Pravilnika o kriterijih za materialno pomoč** in na podlagi priporočila župnijske Karitas, šole, Centra za socialno delo. Poleg materialne in svetovalne pomoči se pri nas dogajajo še drugi programi: učna pomoč Popoldan na Cesti, v Ajdovščini in na Slapu, počitniški tabori otrok in družin, Materinski dom, medgeneracijski programi in pomoč ostarelim, bolnim in drugače prizadetim.

Veliko bi lahko pisali, kogar zanimajo konkretne številke si jih lahko ogleda na spletni strani <http://karitas-kp.rkc.si/>. Vključujemo se tudi v druge akcije in pobude mreže Karitas, morda je mednarodno odmevna tudi kolonija **Umetniki za Karitas**, ki se bo letos dogajala na Sinjem vrhu že devetnajstič. Pa ne samo kolonija, skoraj 200 prodajnih razstav je v teh letih obiskalo številna razstavišča in galerije po Sloveniji in v zamejstvu, v maju smo bili celo na Dunaju.

Z nekaj številkami se ne da osvetliti celotne vsebine karitativne dejavnosti, ki jo sodelavci Karitas pri svojem delu zaznavamo, nanjo opozarjamo, predvsem pa se po svoji moči trudimo za pravično delitev dobrin. Potrebno je povedati, da bi brez vere, brez duhovnega in strokovnega oblikovanja skupine in posameznika, že kdaj omagali. **Včasih smo glas vpijočega v puščavi, ki se je v zadnjih letih pridružil številnim brezposelnim delavcem, obubožanim družinam, drugič spet posredniki pomoči institucij in skupin, ki nam zaupajo ali preprosto tistih ljudi dobre volje, ki jim za sočloveka ni vseeno in svojo vero ali humanitarni čut vidijo v darovanju.** Letos nas skrbi, saj se s koncem leta **pomoč v hrani** EU zaključuje. Na vseh nivojih se iščejo novi viri, ustanavlja se novi sklad, vendar dvomimo, da bo to zaživelo takoj po ukinitvi sedanje oblike pomoči in če že bo, bo ta bistveno manjša. Do sedaj je EU v ta namen razdelila devetnajstim državam članicam 500 mio. €, po novem predlogu je ta znesek 350 mio. €, držav članic, ki so zaprosile za pomoč, pa je 27. Zavedamo se, da je pomoč iz EU le drobec v primerjavi s tem, kar družina ali posameznik

prosilci pomoči ne čaka, kaj bo dobil, temveč sam išče pot naprej. Seveda ni pri vseh enako, kjer poseže vmes bolezen in druge težave, je težko.

Tudi pri Karitas ne stojimo križem rok, razmišljamo o akciji **»Posodi mi svojo njivo«** in vabimo vse, prav vse, da se vključijo po svoji moči, da bi se v našo dolino vrnilo blagostanje in delavnost. Za to pa so potrebni majhni koraki. V ta namen želimo vzpodbuditi vse, ki imajo neobdelano zemljišče (občino, župnije in posameznike), da za določen čas odstopijo svojo zemljo tistim, ki jim je vsakodnevno preživetje problem in bi z

brez minimalnih dohodkov ali z njimi potrebuje. Hrana je eno, kaj pa položnice, stroški, krediti, šolanje otrok in še bi lahko naštevala, vendar vsak zase in vsi skupaj vemo, da je lahko biti skromen tistemu, ki ima, težko pa tistemu, ki nima. Naša podjetja so padala kot domine, nadomestilo od Zavoda za zaposlovanje se hitro izteče, denarna socialna pomoč, ki je sicer pomemben dohodek za tistega, ki nima nič, je prej stigma kot resnična pomoč. Še bi lahko naštevali, vendar to ne vodi nikamor. Časi so se spremenili, objokovanje preteklosti nima smisla, jamranje je neproduktivno, obnašamo se, kot da ne poznamo tisočletnega pregovora **»Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal«**. Marsikdo med našimi

veseljem pridelali lastno hrano. Pa ne le to, obdelava zemlje človeka iztrga iz otopečnosti, pomaga družini pri vzgoji svojih otrok in se veseli dela svojih rok. Takoj, ko dobimo ponudbe, bomo zdravim in za delo sposobnim prejemnikom, ki prihajajo v naš Center Karitas po pomoč, ponudili zemljišče in v prvi fazi tudi pomagali kupiti semena ali sadike.

Že naši predniki so ob pomembnih dogodkih imeli krožnik za ubožca. Prišli so časi, ko lahko ob družinskih in župnijskih pa tudi javnih prireditvah nagovorimo ljudi, da nekaj svojega darujejo za druge. Kako dobrodošli so darovi v košaricah po trgovinah: v lanskem letu smo, skupaj z nabirkami po župnijah, zbrali 9 ton hrane. Hvala, hvala vsem, ki darujete. Prav tako hvala tistim, ki nekaj od svojega darujete v posode **Dar za stisko** na bankah ali v nabirkah po župnijah. **Nabirke velikega četrta** so v marsikateri naši župniji pomagale prebroditi težave, še bolj kot to pa so imele sporočilo, da v stiski nismo sami. Vsi, prav vsi smo, poklicani delati dobro, ker še danes smo lahko darovalci, že jutri pa prosilci pomoči. Pri Karitas spoštujemo in cenimo oboje, zato tudi naše geslo: »Dobrodošli vsi, ki pomoč potrebujete, in boglonaj vsem, ki pomagате.«

Jožica Ličen

Kotiček za poezijo

Najlepši kraj

Kje pod zlatim soncem
je najlepši kraj?
Kje pod jasnim nebom
je slovenski raj?
Tu je zemlja mila,
tu najlepši kraj,
slavljena Vipava,
naš slovenski raj.

Jaromir Volkov - Josip Volk, 1879

V življenju poskusi

V življenju poskusi
objeti otroke,
poslušati srce
in stisniti roke.

V življenju poskusi
steči preko trav,
odpuščati zlo,
narediti, kar je prav.

V življenju poskusi
ljubezen spoznati,
z dušo in srcem
se ji predati.

V življenju poskusi
sprejeti ljudi,
dobre in slabe,
kot sva jaz in ti.

Svet okrog tebe
bo lepši postal,
če znal boš deliti,
ne le jemal.

Svet okrog sebe
boš boljši gradil,
če s srčno dobroto
vse boš delil.

Natalija Krašna

ZA RAZVEDRILO

VIPAVSKI NAGRAJENCI OBČINE VIPAVA

	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	DELO, OPRAVILO	RJAVO- LASKA	DRŽAVA NA ARABSKEM POLOTOKU	TRGOVSKO MESTO NA OBALI MALE AZIJE V STAR. VEKU	KEMIJSKI ZNAK ZA SELEN	IZREDNA VELIKA ZMAGA	MESTO POD VEZUVOM	OSEBNI ZAIMEK	JAZZOVSKA TEHNIKA PETJA	KRADLJIVEC
	LASTNOST OBJESTNEGA ČLOVEKA										
	PREDNOST, UGODNOST										
	PESNIŠKI POLNI STIKI					OSLOV GLAS			ALENKA TRATNIK		
	TIBETANSKO GOVEDO					BARON, ŽIGA			JUNAK VERGILOVE ENEIDE		
GORA NAD AJDOVŠČINO					PREROŠKO ZNAMENJE						
ČRNIŠKI DUHOVNIK V POKOJU, MSGR. ALEKSANDER					ZNAČILNOST ROBUST- NEGA					PREJEMNIKI NAJVIŠIEGA OBČINSKEGA PRIZNANJA ZA LETO 2013, KULTURNO DRUŠTVO VIPAVSKI ...	
DEL ROKE MED ZAPESTIEM IN KOMOLCEM				VZDEVEK IGRAL JANEZA HOČEVARJA LIDIJA OSTERC							STARO IME MESTA ŠTIP V MAKEDONIJU
ZA POLTON ZNIŽANI TON E		CHEVROLET OV TIP AVTOMOBILA ENAKA SAMO- GLASNIKA					SKUPINA PTIC				
KRATICA SLOVENSKE TISKOVNE AGENCIJE			AZIJSKA DRŽAVA	SIBIRSKI VELETOK PRISODITEV VIŠINE DAVKA		PORTUGALSKI NOGOMETAS, IGRALEC M. UNITEDA, LOUIS	ČLOVEKU PODOBNA ŽIVAL	STAR GERMAN			
KLADA ZA SEKANJE				NEKDANJI TIP AVTOMOBILA FIAT					MATEJ TONIN		
ANTON INGOLIČ		ANTON DERMOTA ALF. PRELAZ V SEV. ITALIJO IZ OD BRENNERJA		DEL KRAJEV- NEGA IMENA ŠMARJE - ... VEK, OBDOBJE			PAS PRI KIMONU PRIVESEK DUŠE V HINDUizmu				
PREJEMNIK PLAKETE OBČINE VIPAVA ZA LETO 2013											
NAJMANJŠI INSTRUMENT, KI GA UPORABLAJO LUTOŠNJI NAGRAJENCI OBČINE VIPAVA									GRŠKA ČRKA		
IZPUJE NA DUŠEK									NAJNIZJI ROB STREHE		
IME TELE- VIZIJSKEGA REALIZA- TORJA VODNIKA			INDIJSKI PISATELJ, RAJA AVTO. OZN. KOPRA			NOETOVA BARKA NEŽA ŽGUR					VRIHUNSKI ŠPORTNIK
VRAN GOLOBJE VELIKOSTI					KEMIJSKI ZNAK ZA KOSITER			KATOLIŠKI OBRED			
VEČJI ŠOP POVEZA- NEGA ŽITA ALI SLAME				TANJA ŽAGAR			EGIPČANSKI SVETI BIK				

REŠITEV iz 104. št. VG:

VODORAVNO: IS, rima, zlatnik, Banatka, lev, AV, čer, Kanin, or, rod, dvopičje, vsi, Rtanj, kapo, Piava, želod, oč, anali, Ra, les, apartma, evtanazija, Tartar, RS, kor, Aš, vtis, Inki, tigrica, rja, duhovnik, ti, Aert, Al, Ižanka, azil, šnita, kraja, ikona, atlas, scenarij, Ane, dan, Tina, rik.

NAVPIČNO: KD, polet, Irtiš, sd, lavričeva knjižnica, enota, stroka, Aiken, Vipava, Atri, Anton, ninanana, dekanat, izba, čj, aparatura, Ari, Slavoj, laz, šiht, in, AN, re, Žiri, GO, kaja, rtač, KE, TJ, vrv, Art, interval, Martina Zalar, mikrospora, sicilijani, Aka, dioda, sak, lasek.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.4.2013 DO 8.7.2013

Blaževič Jelka	Bled	20 €
Božič Mija	Ljubljana	30 €
Brajovič Cvetka	Ljubljana	40 €
Clemenž Majda	Ljubljana	15 €
Durn Julka	Gradišče	20 €
Ferjančič Alojz	Goče	20 €
Gollini Katja	Italija	30 €
Gomizelj Magda	Šempeter	20 €
Hrovatin Albert	Koper	30 €
Hrovatin Ljudmila	Duplje	10 €
Kobal Cvetka	Podkraj	30 €
Krečič Mariza	Vrhoplje	10 €
Malik Tilka	Gradišče	10 €
Malik Jože	Slap	20 €
Mikuž Jernej	Budanje	10 €
Paljk Alojzija	Vipavski Križ	10 €
Podobnik Olga	Ljubljana	30 €
Posavec Alda	Ljubljana	10 €
Prelec Jana	Ljubljana	50 €
Rehar Danica	Gregorčičeva	20 €
Rodman Pavel	Koboli	20 €
Rodman Zinka	Vojkova 25	5 €
Sever Bruno	Branik	20 €
Semis Vida	Goče	15 €
Štrancar Jože	Ajdovščina	10 €
Vidrih Peter	Slap	10 €
Žgur Niko	Cankarjeva 2	10 €
Žgur Urška	Lože	10 €
Žorž Mara	Slap	10 €
Žorž Vera	Slap	20 €
Skupaj		565 €

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755 s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
JULIJ 2013
750 izvodov**

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Milan Poljšak in Polona Puc - lektorica

Naslednja številka bo izšla predvidoma septembra 2013. Vljudno prosimo vse, ki bi radi kaj zapisali za naše glasilo, da svoje prispevke pošljete najkasneje do 10. septembra 2013 na elektronski naslov: vipavski.glas@gmail.com.

Za vse informacije lahko pokličete na tel. št. (05) 366 50 68 (Gizela) ali (05) 366 50 98 (Magda).

Tisk: Papirna galanterija Sedmak Ajdovščina

VSEBINA

Iz naše preteklosti

“U leti stirni neima obeden nezh tale”	stran 1
Rastemo iz korenin	stran 10

Predstavljamo vam

Odkritje spomenika pesnici Ljubki Šorli	stran 12
---	----------

Iz naše KS

Ureditev mrliške vežice v Vipavi	stran 13
--	----------

Iz naše občine

Občinski praznik v Vipavi	stran 14
Okrogla miza o dogodkih v Vrhpolju dan prej	stran 17

Iz TIC-a

Izvirna Vipavska 2012	stran 18
-----------------------------	----------

Iz ustanov in društev

Iz ŠGV

Iz dela Škofjske gimnazije	stran 19
----------------------------------	----------

Iz OS

Državno srečanje mladih zgodovinarjev v Vipavi	stran 22
Državno tekmovanje iz matematike	stran 24
Mlada Vilenica 2013	stran 25
Razredno gledališče v 4. razredu	stran 25
Petošolci na Krasu	stran 26
Obisk Petrove kmetije v Narinu	stran 26
Zaključek šolskega leta na Nanosu	stran 27
Ekipa prve pomoči na regijskem tekmovanju	stran 29
Znanje iz roda v rod	stran 29
Iz podružnice Podnanos	stran 30

Iz Otroškega vrtca

Igraj se z mano	stran 32
-----------------------	----------

Iz Lavričeve knjižnice

Vrnitev Franceta Mesesnela v Vipavo	stran 32
Iskanje gradiva s pomočjo računalnika je lahko zabavno	stran 33
Volk in 7 kozličkov - otroci pa v knjižnici	stran 34

Iz društev

Komorni zbor Ipavska pustil svoj pečat v Prijedoru	stran 34
Komorni zbor Cantica Bohemica s Češke	stran 35
Iz dela društva Razmetano podstrešje	stran 36
Rdeče niti	stran 37
10. športne igre upokojencev severne Primorske	stran 38
Zamolčani del Lanthierijeve bajke nagrajen s srebrno čipko	stran 39

Iz naše župnije

Romanje župnije Vipava na Brezje in v Crngrob	stran 40
Vipvski romarji so se poklonili crngrobski Mariji	stran 40
Blagoslov prenovljenih orgel v Logu	stran 42

Za dom in družino

Dobrodošli vsi, ki pomoč potrebujete, in boglonaj vsem, ki pomagata	stran 44
Kotiček za poezijo	stran 46

Za razvedrilo

Križanka	stran 47
----------------	----------

Ajdovščina
SP-dom 908(497.4)Ud
VIPAVSKI
2013
352.9(497.4 Vipava)
0151591,105
COBISS c

